

STRATEGIA ROZWOJU GMINY-MIASTA OPOCZNO

- I. Wstęp – charakterystyka gminy.**
- II. Ocena rynku pracy i gospodarki gminy.**
 - 1. Ocena rynku pracy.**
 - 2. Przemysł i drobna wytwórczość.**
 - 3. Rolnictwo i leśnictwo.**
 - 4. Handel i usługi.**
- III. Analiza elementów strategii.**
 - 1. Dochody i wydatki gminy.**
 - 2. Gospodarka nieruchomościami komunalnymi.**
 - 3. Oświata i wychowanie.**
 - 4. Turystyka.**
 - 5. Elementy gospodarki komunalnej.**
 - 6. Potrzeby inwestycyjne.**
- IV. Strategia dla wybranych obszarów.**
- V. Promocja.**

I. WSTĘP – CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina – Miasto Opoczno położone jest w centralnej Polsce i zajmuje wschodnią część województwa piotrkowskiego, sąsiadując z województwem radomskim.

Powierzchnia gminy wynosi 19.045 ha, a liczba mieszkańców około 35.700. W jej skład wchodzi miasto Opoczno oraz 33 sołectwa.

Już w początkach swego istnienia Opoczno leżało przy ważnych szlakach komunikacyjnych łączących Sandomierz z Sieradzem, Łęczycą i Toruniem. Obecnie przez miasto przebiega droga krajowa 44 obsługująca część ruchu tranzytowego wschód – zachód. Ponadto miasto przecinają dwie linie kolejowe: nowoczesna centralna magistrala kolejowa łącząca Katowice z Warszawą i portami Trójmiasta oraz linia Koluszki – Skarżysko Kamienna.

Dzięki swojemu położeniu Opoczno ma dogodne połączenia komunikacyjne z ważnymi ośrodkami przemysłowymi i administracyjnymi (Warszawa, Łódź, Poznań, Wrocław, Kraków, Katowice).

Nizinny krajobraz gminy urozmaicają wzniesienia, obszary leśne i doliny rzek: Drzewiczki i Wąglanki.

Do bogactw naturalnych należą głównie: glina ogniotrwała, wapień, piaskowiec i bardzo dobrej jakości wody głębinowe z pokładów jurajskich.

Opoczyńskie pod względem turystyczno-krajoznawczym należy niewątpliwie do ciekawszych obszarów środkowej Polski. Znaleźć tu można interesujące zabytki historyczne (XIV-wieczny zamek oraz Dom Esterki z czasów Kazimierza Wielkiego, XVII-wieczne kamieniczki przy rynku, drewniany Kościółek św. Marii Magdaleny z XVIII wieku i inne), rezerваты przyrodnicze, rzeki, rozległe lasy i pola.

Na wolnej od zgiełku i nerwowego tempa współczesności opoczyńskiej wsi kultywuje się i rozwija sztukę ludową, a miejscowa ludność znana jest z serdeczności i gościnności. Życie tutaj układa się jak ongiś, według tradycyjnego kalendarza zajęć rolniczych.

Historia miasta Opoczna sięga bardzo odległych czasów. Opoczno było dawniej wsią wspomnianą w przywileju Leszka Czarnego w 1284 r. dla kolegiaty sandomierskiej. 1 marca Opoczno uzyskało lokację na prawie średzkim, a pięć lat później zostaje przeniesione do Kazimierza Wielkiego na prawo magdeburskie. Tenże monarcha wystawił w mieście zamek obronny, zbrojownię, dwór wójtowski, dom Esterki, domy mieszczkańskie, sukienice.

Na początku II poł. XVII wieku na skutek działań wojennych miasto prawie doszczętnie zostało zniszczone. W latach 1863 – 1864 opoczyńskie było terenem walk powstańczych. Na początku XX wieku istniała w mieście fabryka płytek ceramicznych, cementownia, odlewnia żeliwa, piec wapiennicze, browar.

W czasie I wojny światowej Opoczno było miastem przyfrontowym. W okresie międzywojennym wybudowano kilka nowych zakładów, m.in. hutę szkła, cegielnię, fabrykę kafli i giliz. W dniu 7. 09. 1939 r. do Opoczna wkroczyły wojska niemieckie. Ziemia Opoczyńska w latach 1939 – 1945 była ośrodkiem walk powstańczych. Tutaj walczył i zginął legendarny mjr Henryk Dobrzański – „Hubal”.

Opoczno zostało wyzwolone spod okupacji niemieckiej 17. I. 1945 r.

Po II wojnie światowej Opoczno systematycznie rozwija się jako lokalny ośrodek przemysłu, administracji i kultury.

Obok mającego ponad stuletnią tradycję ZZPC „Opoczno”, który jest największym i najnowocześniejszym producentem płytek ceramicznych w Polsce, drugą wiodącą gałęzią przemysłu staje się włókiennictwo. W latach 70-tych wybudowano zakład włókienniczy,

obecny „OPTEX” S.A. Poważnie wzrosły również funkcje oświatowo-wychowawcze i kulturalne.

II. OCENA RYNKU PRACY I GOSPODARKI GMINY

Dokonanie oceny ma na celu dostarczenie informacji o sytuacji na rynku pracy i sytuacji gospodarczej na terenie miasta i gminy w celu wskazania szans oraz prognozowania kierunków rozwoju.

1. OCENA RYNKU PRACY

Powierzchnia i ludność

Tabela 1

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Ludność	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
1.	Miasto	23,91	22.662	948
2.	Gmina	166,54	13.110	78
	Razem	190,45	35.772	188

Miasto-Gmina z powierzchnią ponad 190 km² należy do największych w województwie piotrkowskim.

Pod względem liczby mieszkańców zajmuje 5-te miejsce po Piotrkowie Tryb., Tomaszowie Maz., Bełchatowie i Radomsku.

Sama gmina jest największą ludnościowo gminą wiejską woj. piotrkowskiego. Gęstość zaludnienia dla miasta i gminy jest około 50% wyższa od średniej krajowej. Gęstość zaludnienia na wsi oscyluje wokół średniej krajowej dla terenów wiejskich.

W ostatnim dziesięcioleciu liczba mieszkańców miasta wzrosła o ponad 10%, liczba mieszkańców wsi utrzymuje się na poziomie względnie stałym.

Ogółem na terenie miasta i gminy liczba mieszkańców zwiększyła się o około 7%.

Liczba mieszkańców w mieście i gminie

Tabela 2

Lp.	Rok	Miasto	% wzrostu do roku poprzedniego	Gmina	% wzrostu do roku poprzedniego	Razem liczba ludności miasto i gmina
1.	1987	20.492		12.977		33.469
2.	1988	20.873	101,8	13.125	101,1	33.998
3.	1989	21.105	101,1	13.257	101,0	34.362
4.	1990	21.369	101,2	13.409	101,1	34.778
5.	1991	21.420	100,2	13.381	99,8	34.801
6.	1992	22.003	102,7	13,128	98,1	35.131
7.	1993	22.237	101,0	13.095	99,7	35.332
8.	1994	22.333	100,4	13.133	100,3	35.466
9.	1995	22.543	100,9	13.108	99,8	35.651
10.	1996	22.634	100,4	13.100	99,9	35.734
11.	maj 1997	22.662	100,1	13.110	100,07	35.772

Należy jednak zauważyć, że tempo przyrostu liczby mieszkańców miasta w ostatnich latach uległo zmniejszeniu. Zmniejszenie tempa przyrostu wynika głównie ze zmiany salda migracji. O ile do roku 1994 notowano dodatnie saldo migracji to obecnie jest ono ujemne. Zaczyna wzrastać liczba osób opuszczających teren gminy i miasta przy czym znacznie wyraźniej to zjawisko występuje na wsi.

Bardziej złożoną jest sprawa przyrostu naturalnego. Po okresie spadku liczby urodzeń pod koniec lat osiemdziesiątych i pierwszych lat dziewięćdziesiątych w roku 1996 zanotowano wzrost liczby urodzeń. W mieście liczba urodzeń zwiększyła się z 225 do 293 dzieci, a na wsi z 163 do 175 dzieci. Systematycznie natomiast wzrasta liczba zgonów, co jest typową oznaką starzenia się społeczeństwa.

Z analizy struktury demograficzno-społecznej wynika, że w następnych latach należy liczyć się z faktem umiarkowanego zwiększenia liczby urodzeń oraz ze wzrostem liczby zgonów. Ogółem należy liczyć się z umiarkowanym przyrostem naturalnym rzędu 150–200 osób rocznie.

Powyższe stwierdzenie potwierdza również struktura wiekowa społeczeństwa.

Struktura wiekowa mieszkańców

Tabela 3

Liczba mieszkańców w przedziale wiekowym 4 – 7 lat jest wyższa zarówno na wsi jak i w

Wyszczególnienie	Miasto		Wieś		Razem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Liczba mieszkańców ogółem:	22.662	100	13.110	100	35.772	100
w tym 0 – 3lat	1.039	4,59	719	5,48	1.758	4,91
4 – 7 lat	1.425	6,28	936	7,14	2.361	6,60
8 – 18 lat	5.018	22,14	2.547	19,43	7.565	21,15
19 – 60 kobiety	6.507		3.094		9.601	
19 – 60 mężczyźni	6.709		3.749		10.458	
razem	13.216	58,32	6.843	52,20	20.059	56,08
powyżej	1.964	8,67	2.065	15,75	4.029	11,26

mieście i w porównaniu do przedziału wiekowego 0 – 3. Wysoki jest udział liczby ludzi młodych w wieku 8 – 18 lat.

Porównując natomiast miasto i wieś, widzimy że w grupie wiekowej 8 – 18 lat większy jest odsetek ludności w mieście. Odwrotna jest sytuacja w grupach wiekowych 0 – 3 do 4 – 7 lat, gdzie jest wyższy odsetek dzieci na wsi.

Inaczej kształtują się relacje w grupach wiekowych osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Na wsi niższy jest udział osób w wieku produkcyjnym, a wyższy w wieku poprodukcyjnym. Stan ten jest wynikiem zachodzących procesów demograficznych na wsi w całym kraju tj. starzenia się ludności wiejskiej.

W mieście przyrost osób w wieku produkcyjnym nastąpił szczególnie na początku lat 80-tych, kiedy było to związane z silnym rozwojem miasta. Należy przypomnieć, że w roku 1980 miasto liczyło niecałe 15 tys. mieszkańców.

Przedstawione dane oraz przeprowadzona analiza prowadzi do wniosku, że w najbliższych 10 latach należy liczyć się z przyrostem zasobów siły roboczej średnio o 200 osób rocznie. Przyrost ten będzie występował przy założeniu, że poziom zatrudnienia w poszczególnych działach gospodarki nie ulegnie zmianie na skutek postępu technicznego czy zmian strukturalnych, w przeciwnym wypadku należy się liczyć z jeszcze większym przyrostem zasobów siły roboczej.

Rozpatrując samo miasto, przyrost zasobów siły roboczej będzie wynosił około 220, 230 osób. Na terenach wiejskich sytuacja będzie odwrotna, następować będzie niewielki spadek ilości siły roboczej.

Potwierdzeniem tej tezy jest również fakt, że na koniec 1996 r. 129 osób w tym 95 kobiet jako absolwentów szkół było bezrobotnymi. Udział osób bezrobotnych w wieku 18 – 24 lat wynosi 35% ogółu bezrobotnych.

Ogółem poziom bezrobocia na terenie miasta i gminy jest wysoki. Na koniec 1996 r. w mieście zarejestrowanych było 1883 osób, a na wsi 1189 osób, co razem daje 3072 osoby. Jest to blisko 9% ogółem ludności i około 20% ludności zawodowo czynnej.

Negatywną sytuację pogłębia fakt, że w strukturze bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem niepełnym podstawowym, podstawowym i zasadniczym, którzy stanowią ponad 80% ogółu bezrobotnych. Bezrobotnych z wykształceniem wyższym praktycznie nie ma. Niski poziom wykształcenia bezrobotnych powoduje dodatkowe trudności w uzyskaniu miejsc pracy dla tych osób. W strukturze bezrobotnych dominują kobiety, których na koniec 1996 r. było zarejestrowanych 1700, co stanowi 56% ogółu bezrobotnych.

W roku 1996 liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych zmniejszyła się o około 500, z czego w mieście o około 400.

Dane te, jakkolwiek są korzystne, nie w pełni odzwierciedlają faktyczną sytuację na rynku pracy. Sytuacja na rynku pracy wg naszej oceny poprawia się.

Wzrasta liczba osób pozostających bez prawa do zasiłków, których na koniec 1996 r. było około 52% w stosunku do ogółu bezrobotnych. Oznacza to dalsze ubożenie części społeczeństwa i poszerzania się marginesu biedy.

2. PRZEMYSŁ I DROBNA WYTWÓRCZOŚĆ

Podstawowym czynnikiem miastotwórczym do chwili obecnej był istniejący przemysł. Na terenie miasta istnieją dwa duże zakłady przemysłowe. Zakładami tymi są ZZPC „Opoczno” – producent płytek ceramicznych i wód mineralnych oraz OPTEX S.A. – producent tkanin z włókien syntetycznych. Są to zakłady o znaczeniu krajowym. Ogółem w tych kluczowych zakładach pracuje około 3700 osób, co stanowi około 1/3 ogółu zatrudnionych poza rolnictwem. Firmy te charakteryzują się wysokim poziomem wyposażenia technicznego i dobrą kondycją finansową. W sposób znaczący kształtują poziom dochodów w mieście i gminie i oddziałują na ogólną zasobność mieszkańców. Rozwój tych firm jest na dziś podstawowym wyznacznikiem rozwoju miasta i gminy.

Nie należy jednak zakładać wzrostu zatrudnienia w tych zakładach.

Po roku 1990 wzrosła gwałtownie liczba drobnych zakładów produkcyjnych, w 1990 było ich 17, w 1992 r. – 42, w 1995 r. – 54 i w 1996 r. – 76. Są to zakłady z zakresu produkcji: masarskiej – 3 szt., piekarniczej – 5 szt., ciastkarskiej – 7 szt., produkcji materiałów budowlanych – 26 szt., produkcji odzieży – 23 szt. i innych – 11 szt.

Trzy zakłady z branży przetwórstwa mięsnego, produkcji narzędzi i maszyn rolniczych oraz płytek ceramicznych należą do zakładów o średniej wielkości, zatrudniają po kilkadziesiąt osób z perspektywami dalszego rozwoju. Pozostałe zakłady są zakładami małymi, zatrudniającymi co najwyżej po kilkanaście osób. Zakłady te mają znaczenie lokalne.

Produkcja materiałów budowlanych oparta jest o lokalne surowce i przeznaczona na rynek miejscowy.

W przypadku masarni i piekarni nie są one obecnie w stanie sprostać potrzebom rynku lokalnego i część wyrobów jest dostarczana z innych miejscowości. Poza przetwórstwem mięsnym nie istnieje na naszym terenie przetwórstwo innych surowców rolnych. Zlikwidowane zostały mleczarnia i przetwórnia owoców i warzyw.

Produkcja odzieży przeznaczona jest na rynek miejscowy, targowiska w Tuszynie i rynek łódzki.

Jak już wspomniano są to zakłady małe i nie dekapitalizowane. W obecnej ocenie większość z nich nie ma szans na szybki rozwój, a tym samym na znaczący wzrost zatrudnienia.

3. ROLNICTWO I LEŚNICTWO

Jedną z najbardziej złożonych sytuacji społeczno-gospodarczych w gminie jest stan rolnictwa. Prognozowanie co do sposobu jego przekształceń jest bardzo trudne i ryzykowne.

Rolnictwo gminy i miasta ma typowe cechy rolnictwa małopolskiego. Powierzchnia użytków rolnych w mieście i gminie stanowi 70% ogólnej powierzchni. Jest to bardzo wysoki odsetek i świadczy o maksymalnym wykorzystaniu gruntów do produkcji rolnej.

Tabela 4

Lp.	Wyszczególnienie	Miasto	Udział %	Gmina	Udział %	Ogółem miasto i gmina	%
	Powierzchnia ogółem w ha w tym:	2.391	100	16.654	100	19.045	100
1.	Użytki rolne z tego:	1.665	69,64	11.707	70,30	13.372	70,21
	a) grunty orne	1.035	62,12	9.426	80,52	10.461	78,23
	b) sady	24	1,56	197	1,68	223	1,67
	c) łąki	604	36,28	2.084	17,80	2.688	20,10
2.	Lasy	55	2,30	3.763	22,60	3.818	20,05
3.	Pozostałe	671	28,06	1.184	7,10	1.855	9,74

Jakość gruntów do produkcji rolnej jest jednak bardzo niska, przeważają grunty V i VI klasy bonitacyjnej. Ilość gruntów IV klasy jest bardzo niewielka, a grunty klasy III występują jedynie w śladowych ilościach i tylko w niektórych wsiach. Fakt ten pogarsza również duże zróżnicowanie klas gruntów na małych powierzchniach oraz zmienne ukształtowanie terenu.

W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne, które stanowią około 55% ogólnej powierzchni, łąki stanowią 14%, natomiast sady jedynie około 1%. Lasy stanowią 20%, a pozostałe grunty około 10%. Średnia bonitacja gleb dla całej gminy odpowiada współczynnikowi 0,83 tj. nieco poniżej V klasy bonitacyjnej. Znaczna część gleb klasy VI, a w całości VI Rz winna być zalesiona i zadrzewiona, uprawa tych gleb jest ekonomicznie nieopłacalna. W większości są to gleby lekkie o niekorzystnych warunkach wodnych. Większość gruntów rolnych nie ma uregulowanych stosunków wodnych. Zastrzeżenia budzi również sposób wykorzystania i eksploatacji istniejących urządzeń melioracyjnych.

Obok niekorzystnych naturalnych warunków do rozwoju występuje także niekorzystna struktura gospodarstw.

Przeważają gospodarstwa bardzo drobne o pow. do 5 ha. Na terenie miasta z rolnictwa utrzymuje się 1160 osób przy powierzchni gosp. 1220 ha, co oznacza, że jedna osoba

utrzymuje się z mniejszej powierzchni niż 1 ha. Na wsi proporcja ta kształtuje się odpowiednio: 9730 osób i 12809 ha, co oznacza, że jedna osoba utrzymuje się z 1,32 ha.

W rolnictwie na terenie miasta i gminy pracuje około 4600 osób, co przy ogólnej powierzchni użytków rolnych 13372 ha wskazuje, że jeden zatrudniony pracuje na powierzchni 3 ha.

W strukturze upraw podstawę stanowi uprawa roślin zbożowych tj. żyta i owsa oraz ziemniaków. Razem stanowi to ponad 83% wszystkich upraw. Uprawy warzyw, truskawek są bardzo niewielkie i razem wynoszą około 120 ha, co stanowi około 1,5% ogółu upraw.

Taka struktura upraw nie gwarantuje wysokich dochodów, oznacza bowiem, że 1 osoba musi utrzymać się z dochodów uzyskiwanych głównie z upraw zbożowych i ziemniaków z powierzchni około 1,3 ha. Przy takiej strukturze rolnictwo w mieście i gminie posiada 1200 ciągników. Wskazuje to, że jeden ciągnik przypada na około 11 ha. Oznaczałoby to bardzo wysokie wyposażenie techniczne gospodarstw lecz przy tej strukturze upraw (uprawy zbożowe mało pracochłonne) daje to wysokie koszty amortyzacyjne w przeliczeniu na 1 ha.

Istotną cechą naszego rolnictwa jest również jego rozdrobniona struktura. Grunty jednego gospodarstwa są położone w kilku lub kilkunastu działkach o szerokościach uniemożliwiających niejednokrotnie zastosowanie sprzętu mechanicznego. Dlatego też pierwszym zadaniem jest przeprowadzenie scaleń i wymiana gruntów. Jest to pierwszy i niezbędny warunek rozwoju rolnictwa i najmniej kosztowny.

W hodowli przeważa chów bydła i trzody chlewnej. Hodowla ta nie ma jednak systemu specjalistycznego, brak specjalistycznych gospodarstw hodowlanych. Wszystko to wskazuje na niską wydajność mleka od jednej krowy i niską efektywność tuczu trzody chlewnej.

System upraw i hodowli nie gwarantuje wysokich dochodów w rolnictwie, co przy obecnej gospodarce rynkowej, niskich cenach produktów rolnych staje się więc zupełnie nieopłacalne.

Wiele do życzenia pozostawiają drogi lokalne i gospodarcze prawie w całości o nawierzchni gruntowej, w niewielkim stopniu w miarę ulepszonej i dotyczy to przeważnie terenów zabudowanych.

System szkolenia i oświata rolnicza jest niedostatecznie rozwinięta. Nadal gospodarstwa przejmują osoby do tego nie przygotowane, działają tu czynniki w większości pozaekonomiczne. Jednym z istotnych działań przyszłych, jest zbudowanie sieci punktów skupu i magazynowanie płodów, a dla niektórych produktów miejscowe przetworzenie – dotyczy to w szczególności mleka oraz warzyw i owoców. Winno to dać zatrudnienie dla sporej liczby osób i spowodować ruch w kierunku koncentracji ziemi w wybranych gospodarstwach nastawionych na produkcję, a nie na samo zaopatrzenie.

Wszystkie procesy skierowane na unowocześnianie rolnictwa winny mieć oparcie w działaniach planistycznych gminy, a mianowicie poprzez tworzenie małych ośrodków lokalnych, w których skupione byłoby szkolnictwo podstawowe i zawodowe (ośrodki usług medycznych, weterynaryjnych, mechanizacyjnych itp.) z dobrymi połączeniami komunikacyjnymi z Opoczmem i dalej.

Do wykonania tych zadań koniecznym warunkiem jest udział i aktywne działanie samych zainteresowanych rolników w różnych formach samorządowych np. spółkach wodnych, izbach rolniczych, radach sołeckich, spółkach wspólnotowych oraz doraźnych komitetach powoływanych do wykonania określonych przedsięwzięć inwestycyjnych.

4. HANDEL I USŁUGI

Po roku 1990 nastąpił bardzo szybki rozwój działalności handlowej i usługowej

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z zakresu handlu i usług

Tabela 5

Lp.	Wyszczególnienie	1990 r.	1992 r.	1994 r.	1996 r.
	Stan podmiotów ogółem	791	1412	1827	2010
1.	HANDEL – PUKTY STAŁE	149	285	423	475
	a) spożywcze	49	87	131	143
	b) spożywczo-przemysłowe	59	105	149	171
	c) przemysłowe	41	93	143	161
2.	HANDEL HURTOWY	7	56	100	118
3.	HANDEL OKREŻNY	218	359	469	471
	a) spożywcze	68	96	135	135
	b) spożywczo-przemysłowe	80	152	200	198
	c) przemysłowe	70	111	134	138
4.	GASTRONOMIA	21	45	58	63
5.	USŁUGI	379	629	726	819
	a) naprawa sprzętu RTV	5	14	3	15
	b) szewskie	2	8	8	11
	c) kuśnierskie	3	3	2	2
	d) rymarskie	1	2	2	2
	e) budowlane	68	129	147	177
	f) kowalsko-ślusarskie	10	14	16	17
	g) transport towarowy	66	87	97	95
	h) transport osobowy	27	33	32	30
	i) fryzjerskie	12	14	17	18
	j) fotograficzne	3	11	10	9
	k) mechanika pojazdowa	11	28	37	40
	l) weterynaryjne	4	7	8	8
	m) pralnicze	1	3	2	2
	n) odzieżowo-dziewiarskie	4	15	18	20

o) szklarskie	2	4	3	4
p) naprawa sprzętu AGD	1	8	8	8
q) inne	159	245	299	349

Rozwój ten jest wynikiem zmian systemu gospodarczego kraju i prowadzi nie tylko do poprawy zaopatrzenia ludności w towary i świadczenia usług, ale jest jednocześnie elementem wzrostu zatrudnienia. Część ludności w wieku aktywności zawodowej znalazłaby zatrudnienie w tych działach gospodarki. Praktycznie do roku 1990 prywatny handel hurtowy nie istniał, obecnie jest 118 hurtowni.

W dziedzinie usług powstały nowe ich rodzaje, wcześniej nieznane jak np. usługi komputerowe czy lecznictwa niekonwencjonalnego. Jednocześnie należy stwierdzić, że nie wytrzymuje zasad nowoczesnej gospodarki, handel i usługi świadczone w dotychczasowej formie. Jednostki gospodarki uspołecznionej nie dokonały potrzebnej reorganizacji i zmiany zasad gospodarowania, a tym samym ich udział w działalności handlowej i usługowej jest obecnie niewielki i ulega dalszemu zmniejszeniu.

Szacuje się, że w handlu i usługach znalazło zatrudnienie około 3 tys. osób, co oznacza, że jeden podmiot gospodarczy zatrudnia średnio 2,5 osoby. Jak z tego wynika są to zakłady usługowe i placówki handlowe małe. W dalszej przyszłości należy oczekiwać zmian strukturalnych w handlu usługach na korzyść jednostek większych, lepiej zorganizowanych i o mniejszych kosztach własnych. Należy również ocenić, że istnieją pewne rezerwy w rozwoju działalności handlowej, a przede wszystkim w sferze usługowej. W handlu istnieją jeszcze branże, których rozwój nie jest dostateczny w mieście i gminie lub w ogóle jest ich brak np. branża motoryzacyjna czy branża tekstylna.

Nadal mieszkańcy dokonują zakupów w Tuszynie ze względu na niskie ceny i bogatszy asortyment.

Rozwój usług będzie możliwy o ile będzie następować przyływ kapitału do miasta i gminy i wzrost dochodów mieszkańców.

Omawiając działalność w zakresie handlu i usług nie sposób nie dokonać syntetycznej oceny funkcjonowania targowisk miejskich. Na terenie miasta istnieją dwa targowiska miejskie, jedno stałe przy ul. Piotrkowskiej i targowisko w rejonie ul. Szewskiej, Al. Sportowej i ul. Targowej.

Targowisko przy ul. Piotrkowskiej jest zlokalizowane w centrum miasta, co utrudnia komunikację. W dniach wzmożonego ruchu jest zbyt ciasne, a gęsta zabudowa pawilonami stwarza duże zagrożenie pożarowe.

Targowisko w starej części miasta nie spełnia podstawowych warunków nowoczesnego targowiska i stanowi utrudnienia komunikacyjne w tym rejonie Opoczna.

III. ANALIZA ELEMENTÓW STRATEGII

1. DOCHODY I WYDATKI GMINY

a) dochody

Warunkiem koniecznym realizacji przez samorząd terytorialny nałożonych przez niego zadań jest posiadanie odpowiednich zasobów finansowych. Istotne znaczenie ma podział dochodów na tzw. „własne” tj. dochody przyznawane ustawowo organom lokalnym na czas nieoznaczony i tzw. „dochody obce”, które nie mają charakteru stałego. Dochody własne mogą pochodzić z wielu źródeł, na przykład z tzw. danin publicznych (podatków i opłat komunalnych), udziałów gmin w dochodach niektórych podatków państwowych, dochodach z tzw. majątku komunalnego, czy też mogą być zasilane zaciągniętymi pożyczkami i kredytami.

Niejednolitość rozwoju społeczno-gospodarczego samorządu lokalnego w Polsce czyni koniecznym utrzymanie w określonym zakresie zewnętrznego zasilania finansowego gminy ze środków obcych tj. głównie z budżetu państwa lub państwowych funduszy pozabudżetowych.

W naszej gminie udział dochodów własnych w dochodach ogółem w latach 1995, 1996, 1997 kształtuje się w granicach 50%. Biorąc pod uwagę tylko dochody własne gminy dochód na jednego mieszkańca w kolejnych latach przedstawia się następująco:

1995 r.	243,60 zł.
1996 r.	308,60 zł.
1997 r.	399,40 zł.

W przypadku dochodów ogółem udział na jednego mieszkańca wynosi:

1995 r.	475,60 zł.
1996 r.	610,80 zł.
1997 r.	778,10 zł.

Analizując powyższe zestawienia należy stwierdzić, iż dochód na 1 mieszkańca w gminie rośnie w kolejnych latach w granicach 28%, czyli szybciej niż inflacja. Jest to zjawisko pozytywne, świadczące m.in. o wzroście zamożności społeczeństwa naszej gminy.

Poniższe zestawienie przedstawia wykonanie dochodów w latach 1995 – 1996 i plan roku 1997 w poszczególnych grupach dochodów

Tabela 6

Treść	Wykonanie 1995 r.	Wykonanie 1996 r.	% 3/2	Plan 1997 r.	% 5/3
1	2	3	4	5	6
DOCHODY OGÓŁEM	16.621.703	21.842.648	131,4	27.877.807	127,6
Wpływy z podatków	3.417.320	4.001.987	117,1	5.250.000	131,2
Wpływy z opłaty skarbowej	402.025	561.396	139,6	530.000	94,4
Wpływy z opłat lokalnych	429.195	221.181	51,5	260.000	117,6
Dochody z majątku gminy	534.510	1.341.307	250,9	1.200.000	89,5
Udziały w podatkach i karta pod.	3.672.637	4.715.059	128,4	6.044.719	128,2
Subwencja ogólna	5.670.453	7.620.947	134,4	9.896.862	129,9
Dotacje na dofin. zadań własnych	798.095	1.162.496	145,7	1.705.939	146,7
Dotacje na zadania zlecone	1.640.592	2.023.230	123,3	1.993.990	98,6
Inne wpływy	56.876	48.375	85,1	151.000	312,1
Darowizny pieniężne (udziały komitetów społecznych)	–	146.570	–	845.397	576,3
Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych		419.612		723.736	
Kredyty i pożyczki	317.747	300.000		800.000	
OGÓŁEM	16.939.450	22.562.260	133,2	29.401.543	130,3

Jak widać z powyższego zestawienia dochody gminy ogółem w kolejnych latach wzrastały w granicach 30%. Wpływy z podatków w 1996 r. wzrosły w stosunku do 1995 r. o 17% i to bez podwyżek stawek podatkowych w 1996 r.

Znaczny wzrost dochodów występuje w pozycji dotacje na dofinansowanie zadań własnych. W 1996 r. wzrost aż do 45,7% w stosunku do roku 1995. W 1997 roku planuje się uzyskać dochody z tego tytułu o 46% wyższe aniżeli w 1996 roku.

Zasługi w osiągnięciu tak wysokich dochodów z tego tytułu należy przypisać operatywności władz samorządowych.

Darowizny pieniężne, które wskazują znaczny wzrost w kolejnych latach, czyli przede wszystkim wpłaty komitetów społecznych, uzależnione są od kierunku inwestowania i zaangażowania społeczeństwa w realizowane inwestycje (budowa wodociągów, kanalizacji).

Przy sporządzaniu prognozy na lata przyszłe założono 15% wzrost dochodów w kolejnych latach, a w przypadku udziału w podatkach i subwencji ogólnej 20% wzrost. W zestawieniu nie uwzględniono dochodów z tytułu darowizn pieniężnych, czyli wpłat komitetów społecznych, jako udział w realizowanych inwestycjach. Należy jednak dążyć do tego, aby zaangażowanie społeczeństwa było jak największe.

W przypadku dochodów z majątku gminy założono 6% wzrost w skali roku.

W pozycji tej występują dochody pochodzące ze sprzedaży mienia i dochody z tytułu dzierżaw. Dzierżawy stanowią ok. 40% dochodu ogółem pozyskanego z majątku gminy, natomiast wpływy ze sprzedaży 60%. Przyjęto założenie, że dochody z dzierżaw będą rosły szybciej (ok. 15% rocznie) aniżeli dochody ze sprzedaży mienia, które przyjmuje się na stałym poziomie w kolejnych latach.

Prognoza dochodów na lata 1998 – 2007

Tabela 7

Treść	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Dochody ogółem	30.920.022	36.360.166	42.792.835	50.403.118	59.411.162	70.079.054	82.718.603	97.701.086	115.468.598	136.547.819
Wpływy z podatków	6.037.500	6.943.125	7.984.594	9.182.283	10.559.625	12.143.569	13.965.105	16.059.870	18.468.851	21.239.179
Wpływy z opłaty skarbowej	609.500	700.925	806.064	926.974	1.066.020	1.225.923	1.409.811	1.621.282	1.864.475	2.144.146
Wpływy z opłat lokalnych	299.000	343.850	395.427	454.471	522.952	601.395	691.604	795.345	914.647	1.051.844
Dochody z majątku	1.272.000	1.348.300	1.429.220	1.515.000	1.605.870	1.702.220	1.804.350	1.912.620	2.027.370	2.149.020
Udział w podatkach i konta podatkowe	6.951.426	8.341.711	10.010.053	12.012.064	14.414.476	17.297.371	20.756.846	24.908.215	29.889.858	35.867.830
Subwencje ogólne	11.381.391	13.657.669	16.389.203	19.667.043	23.600.452	28.320.543	33.984.651	40.781.582	48.937.898	58.725.477
Dotacje na dofinans. zadań własn.	1.956.080	2.249.492	2.586.916	2.974.953	3.421.196	3.934.376	4.524.532	55.203.212	5.983.694	6.881.248
Dotacje na zadania zlecone	2.239.475	2.575.396	2.961.705	3.405.960	3.916.855	4.504.383	5.180.040	5.957.046	6.850.604	7.878.194
Inne wpływy	173.650	199.698	299.653	264.100	303.716	349.274	401.664	461.914	531.201	610.881

Przy realizacji dochodów bezustannie należy dążyć do ich zwiększania, do pozyskiwania ich z zewnątrz. Pomocne przy tym są wszelkiego rodzaju fundusze pomocnicze. Za ich pomocą można otrzymać dotacje, jak również preferencyjne kredyty. Aby otrzymać pomoc trzeba mieć koncepcję, własny wkład w przedsięwzięcie, należy również dostosować się do specyfiki instytucji pomocowych.

Jedną z takich instytucji jest Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej. Władze tego funduszu preferują głównie inwestycje z dziedziny życia, które do tej pory były najbardziej zaniebdywane. EFRWP dopłaca do kredytów na wiejską oświatę i ochronę zdrowia oraz budowę infrastruktury komunikacyjnej.

Innym przykładem tego typu instytucji jest Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych. Środki tego funduszu rozdzielane są za pośrednictwem Wojewodów. Służą m.in. budowie i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych, budowie i renowacji zbiorników małej retencji, rolniczemu zagospodarowaniu gruntów zrehabilitowanych.

Wymienione instytucje wspierają działania na obszarach wiejskich. Tego typu instytucją godną zainteresowania jest również Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W Agencji tej można uzyskać dotacje na budowę wodociągów, kanalizacji, oczyszczania ścieków, dróg gminnych, jak również telefonizację.

Gmina nasza w coraz większym zakresie korzysta z pomocy tych instytucji. W 1995 roku otrzymaliśmy dofinansowanie z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych z przeznaczeniem na modernizację dróg gruntowych w Kraśnicy, Stuzno Kol., Libiszowie Kol., Adamowie, Wólce Karwickiej, Brzustówku. Rok 1997 to następny krok ku pozyskiwaniu dodatkowych środków. Obecne władze samorządowe złożyły wnioski na dofinansowanie zadań inwestycyjnych – budowa dróg gminnych – do Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej. W planach jest również pozyskanie środków z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na telefonizację wsi, jak również budowę dróg. W 1997 roku otrzymaliśmy także środki z Funduszu Gruntów Rolnych z przeznaczeniem na modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych.

Innymi kierunkami inwestowania, które są preferowane w Polsce są inwestycje związane z ochroną środowiska. Formy finansowania ochrony środowiska są uzależnione od charakteru inwestycji, inwestora oraz instytucji finansującej i obejmują one:

1. Pożyczki – oprocentowane w wysokości znacznie niższej od stóp procentowych stosowanych przez banki komercyjne. Wysokość oprocentowania kształtuje się w granicach 0,2 – 1,0 stopy oprocentowania kredytu refinansowego, określonej przez Bank Centralny. Wysokość oprocentowania zależy również od charakteru nakładów, ich zgodności z celami polityki ekologicznej oraz rodzaju inwestorów. Istnieje możliwość częściowego umorzenia spłaty pożyczek. Podstawowym warunkiem preferencyjnego oprocentowania pożyczek oraz częściowego umorzenia ich spłaty jest terminowe osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych. Udział pożyczek w finansowaniu projektów może wynosić do 70% wartości kosztorysowej zadania. Pożyczki są udzielane przez narodowy i wojewódzkie fundusze oraz są w coraz większym stopniu przejmowane do obsługi przez system bankowy, głównie przez Bank Ochrony Środowiska S.A.
2. Dotacje – udzielane przez fundusze ekologiczne. Finansują one wybrane dziedziny m.in. takie jak ochrona przyrody, edukacja ekologiczna, badania i ekspertyzy naukowe.

Zarząd gminy korzysta z pożyczki zaciągniętej na preferencyjnych zasadach w Narodowym Funduszu, jak również z pożyczek i dotacji przyznanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska. Inwestycje gminne zasilane tymi formami są związane z ochroną środowiska. Do dnia dzisiejszego zaciągnęliśmy pożyczki na budowę Kotłowni Miejskiej i kanalizacji sanitarnej miasta Opoczna. W 1997 roku zaciągnięto pożyczkę na dalszy etap kanalizacji sanitarnej miasta, jak również uciepłownienie miasta. Gmina nasza przy staranności władz samorządowych skorzystała z wielu dotacji otrzymywanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Piotrkowie Tryb. Otrzymaliśmy dotację m.in. na:

- budowę Kotłowni Miejskiej,
- kanalizację miasta,
- renowację Parku w Mroczkowie,
- zakup sprzętu dla Ochotniczych Straży Pożarnych,
- budowę kotłowni olejowych w placówkach oświatowych,
- zakup nawozów wapniowych dla rolnictwa, i innych.

Wiele dotacji można otrzymać również z Urzędu Wojewódzkiego, jak również z Kuratorium Oświaty. Z takich dotacji również korzystaliśmy. Otrzymaliśmy dotację m.in. na budowę Kotłowni Miejskiej, wodociągów wiejskich, placówek oświatowych.

Godnym zainteresowania pozyskiwaniem dodatkowych dochodów są lokaty terminowe w banku. Podstawowym celem dokonania tych opłat finansowych jest zwiększenie zysków osiąganych z tytułu operacji finansowych przy równoczesnym zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa. Służby finansowe w miarę możliwości, gdy tylko gmina posiada wolne środki korzystają z tego typu usług bankowych.

b) wydatki

Wydatki budżetu gminy są to środki pieniężne przekazywane z budżetu na realizację zadań gminy. Wydatkiem budżetowym jest każda kwota podjęta z rachunku bieżącego niezależnie od jego przeznaczenia, nawet gdy dotyczy pobrania gotówki z kasy. Rozróżniamy wydatki bieżące związane z bieżącym utrzymywaniem zasobów komunalnych czy też administracji, dotacje dla inwestycji oraz udziały gmin w spółkach.

Poniższe zestawienie przedstawia strukturę wydatków naszej gminy w kolejnych latach 1995 – 1997

Tabela 8

		1995	% udz.	1996	% udz.	1997	% udz.
	WYDATKI OGÓŁEM	16.323.000	100	20.944.777	100	28.561.543	100
	w tym:						
	wydatki inwestycyjne	2.522.278	15,5	3.156.748	15,1	7.162.329	25,1
	wydatki na zadania zlecone	1.640.592	10,1	2.023.230	9,7	1.993.990	7,0
1.	ROLNCTWO	300.205	1,8	483.827	2,3	1.185.065	4,2
	w tym:						
	wydatki inwestycyjne	283.210	94,3	464.702	96,0	1.141.465	96,3

2.	TRANSPORT w tym: wydatki inwestycyjne	48.894 –	0,3	226.453 4.267	1,1 1,9	826.750 581.750	2,9 70,4
3.	GOSPODARKA KOMUNALNA w tym: wydatki inwestycyjne	3.202.240 1.604.794	19,6 50,1	4.287.769 2.173.444	20,5 50,7	6.658.581 3.806.881	23,3 57,2
4.	GOSPODARKA MIESZKANIOWA w tym: wydatki inwestycyjne	346.709 54.400	2,1 15,7	748.249 –	3,6	1.047.502 50.800	3,7 4,8
5.	OŚWIATA I WYCHOWANIE w tym: wydatki inwestycyjne	7.230.749 579.874	44,3 8,0	9.227.719 470.688	44,0 2,3	12.279.914 1.371.430	43,1 11,1
6.	KULTURA I SZTUKA	538.000	3,3	633.000	3,0	789.500	2,8
7.	OCHRONA ZDROWIA w tym: wydatki inwestycyjne	176.971 –	1,1	196.284 –	0,9	255.000 70.000	0,9 27,5
8.	OPIEKA SPOŁECZNA	2.485.813	15,2	2.686.153	12,8	2.688.868	9,3
9.	KULTURA FIZYCZNA I SPORT	65.807	0,4	84.656	0,4	109.100	0,4
10.	ADMINISTRACJA w tym: wydatki inwestycyjne	1.384.627 –	8,5	1.834.083 43.646	8,8 2,4	2.482.451 140.000	8,7 5,7
11.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	112.720	0,7	145.146	0,7	178.420	0,6
12.	POZOSTAŁE	430.265	2,7	391.438	1,9	60.392	0,2
	SPLATA POŻ. I KREDYTU	472.350		893.747		840.000	

Analizując powyższą tabelę zauważamy znaczny wzrost w 1997 roku udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach. Wzrost ten wynika m.in. z faktu, iż w wydatkach tych jest duże zaangażowanie środków pochodzących nie tylko z dochodów własnych. Są to:

- pożyczki 800.000
- środki ludności (darowizny) 824.797
- dotacje 1.447.339

Powyższe kwoty stanowią 36,1% wydatków inwestycyjnych ogółem, natomiast same dotacje 20,3%.

Poniższe zestawienie obrazuje udział wydatków w poszczególnych grupach, ale finansowanych tylko z dochodów własnych gminy bez uwzględnienia darowizn pieniężnych.

Tabela 9

		1995	% udz.	1996	% udz.	1997	% udz.
	WYDATKI OGÓŁEM	8.582.713	100	10.487.280	100	15.100.889	100
	w tym:						
	wydatki inwestycyjne	2.090.654	24,4	2.281.530	21,8	4.872.193	32,3
	wydatki bieżące	6.492.059	75,6	8.205.750	78,2	10.228.696	67,7
1.	ROLNICTWO	251.685	2,9	297.047	2,8	268.765	1,8
	w tym:						
	wydatki inwestycyjne	234.690	93,2	227.922	93,3	241.765	90,0
2.	TRANSPORT	48.894	0,6	201.453	1,9	593.750	3,6
	w tym:						
	wydatki inwestycyjne	–		4.267	2,1	291.750	54,4
3.	GOSPODARKA KOMUNALNA	2.812.899	32,8	3.566.655	34,0	5.814.745	38,5
	w tym:						
	wydatki inwestycyjne	1.354.794	48,2	1.640.633	46,0	3.086.445	53,2
4.	GOSPODARKA MIESZKANIOWA	334.709	3,9	726.349	6,9	1.034.502	6,9
	w tym:						
	wydatki inwestycyjne	54.400	16,3	–	–	50.800	4,9
5.	OŚWIATA I WYCHOWANIE (bez subwencji)	1.796.045	20,9	1.901.160	18,1	2.984.486	19,7
	w tym:						
	wydatki inwestycyjne	446.770	24,9	315.062	16,6	991.433	33,2
6.	KULTURA I SZTUKA	538.000	6,3	633.000	6,1	789.500	33,2

7.	OCHRONA ZDROWIA w tym: wydatki inwestycyjne	176.971 –	2,1	196.284 –	1,9	255.000 70.000	1,7 27,5
8.	OPIEKA SPOŁECZNA	751.345	8,7	689.244	6,6	781.600	5,2
9.	KULTURA FIZYCZNA I SPORT	65.807	0,8	84.656	0,8	109.100	0,7
10.	ADMINISTRACJA w tym: wydatki inwestycyjne	1.270.932 –	14,8	1.710.768 43.646	16,3 2,6	2.343.146 140.000	15,5 6,0
11.	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	112.720	1,3	145.146	1,4	175.920	1,2
12.	POZOSTAŁE	422.706	4,9	335.518	3,2	7.375	–
	SPLATA POŻ. I KREDYTU	472.350		891.747		840.000	

Podobnie jak w poprzedniej tabeli, tak i w tej zauważamy znaczny wzrost wydatków inwestycyjnych. W 1997 roku stanowią one 1/3 wydatków ogółem finansowanych z dochodów własnych. Analizując poszczególne grupy wydatków zauważamy, że największą część dochodów własnych przeznaczamy na wydatki związane z gospodarką komunalną. Pod pojęciem tym kryją się wydatki przeznaczone na:

1) oczyszczanie miasta	448.000	7,7%
2) utrzymanie zieleni	40.000	0,7%
3) utrzymanie ulic, placów	983.800	16,9%
4) oświetlenie ulic	480.000	18,3%
5) pozostałe wydatki	3.862.945	66,9%

razem 5.814.745 100%

Przedstawiając powyższe kwoty posłużono się wydatkami 1997 roku, gdyż ten rok przyjęto jako rok bazowy.

W prognozach na najbliższe lata planuje się ograniczyć wydatki związane ze zużyciem energii elektrycznej na ulicach i placach. Jednakże, aby do tego doszło należy przeprowadzić remont oświetlenia, a konkretnie wymienić lampy na energooszczędne. Jest to wydatek rzędu 300.000 złotych. Zastosowanie oświetlenia energooszczędnego daje około 30 – 35 % oszczędności. Wydatek ten zwróciłby się w przeciągu dwóch – trzech lat. Pierwszy krok ku oszczędności energii elektrycznej będzie zrobiony w 1997 roku. Planuje się zamiast fotokomórek zamontować sterowniki oświetlenia ulicznego, co da oszczędność około 10%.

W pozycji: pozostałe wydatki działu: gospodarka komunalna największą pozycję zajmują wydatki inwestycyjne – około 80%.

Inną znaczną pozycję stanowią wydatki na rzecz Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego – 14,8% (zwiększenie kapitału zakładowego i dofinansowanie do biletów ulgowych). Doinwestowanie przedsiębiorstwa w ciągu dwóch kolejnych lat ograniczy wydatki gminne do minimum. Obecnie wydatki poniesione na rzecz Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego stanowią 3,8% wydatków ogółem finansowanych z dochodów własnych, a 5,6% wydatków bieżących finansowanych z dochodów własnych. W latach następnych należy ograniczyć wydatki na rzecz MPK maksymalnie do 1% wydatków ogółem finansowanych z dochodów własnych.

Dość znaczne oszczędności w wydatkach można uzyskać z tytułu dotacji przekazywanych dla Zakładu Gospodarki Mieszkaniowej Urzędu Miejskiego. Na dzień dzisiejszy jest to wydatek rzędu 1 mln. zł., co stanowi 6,5% wydatków finansowanych z dochodów własnych gminy.

Tak wysoka dotacja związana jest przede wszystkim z utrzymaniem kotłowni lokalnych, które nie są rentowne, jak również z powodu posiadania starych zasobów mieszkaniowych, które wymagają dużych nakładów finansowych na ich utrzymanie. Czysze od najemców nie w pełni pokrywają koszty utrzymania tych zasobów.

Jednym z kierunków ku oszczędności kosztów jest likwidacja kotłowni lokalnych. Proces ten już zapoczątkowano poprzez rozbudowę sieci ciepłowniczych w mieście.

Inny kierunek to sprzedaż lokali mieszkaniowych, w związku z tym zmniejszenie kosztów utrzymania, gdyż właściciele pokrywają całość wydatków związanych z utrzymaniem ich zasobów mieszkalnych i przekazywanie tych środków na budowę nowych mieszkań.

2. GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI KOMUNALNYMI

Podstawą wszelkich działań jest grunt, przestrzeń. Gmina Opoczno działa na określonej przestrzeni, terytorium, w ściśle oznaczonych granicach prawnych.

W znaczeniu węższym dla potrzeb gospodarki i obrotu prawnego posługujemy się określeniem nieruchomości zamiast grunt. Nieruchomość dzielimy i klasyfikujemy biorąc za kryteria różne jej cechy, przeznaczenie, formy własności itp.

Dla potrzeb niniejszego opracowania posługiwać się będziemy w zasadzie pojęciem nieruchomości biorąc za kryterium podziału formy własności tj. prywatną, komunalną i Skarbu Państwa.

Pośród wymienionych form własności wyodrębniamy nieruchomości gruntowe, zabudowane i niezabudowane oraz lokalowe.

A. Stan aktualny

1. Podmioty władające nieruchomościami komunalnymi:

- Zakład Gospodarki Mieszkaniowej – substancją mieszkaniową,
- spółki skarbu gminy – Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej gruntami i urządzeniami zaopatrzenia miasta i wsi w wodę, odbiór i utylizacja nieczystości stałych i płynnych,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne – baza wraz z taborem, przewóz ludzi, obsługa turystyczna,
- dzierżawy gruntów i obiektów innym podmiotom przeważnie na handel i usługi, w tym prowadzenie targowisk,
- jednostki budżetowe podległe gminie – szkoły, przedszkola, MDK, Muzeum, parki, drogi, cmentarz, place i ulice – są to nieruchomości nie przynoszące dochodu, a odwrotnie wymagające znacznych nakładów na ich utrzymanie,
- pozostałe wolne nieruchomości przeznaczone do zagospodarowania (zbycia, użytkowania, dzierżawy)

2. Problematyka komunalizacji mienia.

Gmina nabywa mienie w wyniku różnych działań prawnych, lecz największą pozycję stanowi mienie nabyte na podstawie ustawy – przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym.

W wyniku uregulowań prawnych zawartych w ustawie o samorządzie terytorialnym oraz ustawie przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym gmina otrzymała już na własność w procesie komunalizacji nieodpłatnie znaczne zasoby mienia Skarbu Państwa. Ocenia się, że jest to około 85% mienia przewidzianego ustawami do przejścia w tym trybie.

Do komunalizacji pozostały te nieruchomości, na które Skarb Państwa dotychczas nie posiada prawa własności, a są to przede wszystkim place i ulice, drogi gminne oraz na obszarach wiejskich, grunty byłego Zarządu Miejskiego (targowiska, stadion, ogrody działkowe, oczyszczalnia ścieków, niektóre tereny szkolne, część byłego mienia gromadzkiego).

B. Stan docelowy – pożądany

Istotnym zagadnieniem jest przyjęcie przez Gminę, a ściślej przez jej gremia decyzyjne, określonej polityki docelowej (strategicznej, najogólniej mówiąc, w gospodarowaniu mieniem komunalnym). Dotychczasowa praktyka, mimo że nie opierała się na przyjętej strategii

generalnie dążyła do wyprzedaży majątku. Praktyka taka miała swoje podłoże w działaniach koniunkturalnych, doraźnych, a celem było pilne jednorazowe zasilenie budżetu gminnego.

Należy bezwzględnie dokonać podziału majątku komunalnego na trzy zasadnicze grupy:

- 1) do zbycia jednorazowego (sprzedaż, wieczyste użytkowanie itp.),
- 2) do oddania do czasowego użytkowania (dzierżawy, najem),
- 3) pozostałe – nieodpłatne użytkowanie na cele publiczne.

Do pierwszej grupy zaliczyć należy lokale mieszkalne (za wyjątkiem socjalnych), tereny inwestycyjne – przemysł, handel i usługi. Preferować należy sprzedaż, inne formy stosować tylko w ostateczności.

Do drugiej grupy: tereny targowisk i lokale handlowe.

Do trzeciej grupy inne nieruchomości pozostające w użytkowaniu na cele publiczne: drogi, place, ulice, tereny sportu, rekreacji, oświaty i kultury, nieruchomości będące w użytkowaniu spółek skarbu gminy oraz wszystkie pozostałe nieruchomości przygotowywane do zbycia lub dzierżawy.

Gmina nie powinna gromadzić i utrzymywać gruntów nieproduktywnych, a także sama angażować się w działalność gospodarczą poza niezbędnym rozmiarem i to w zasadzie ograniczonym do sfery usług komunalnych, oświatowo-kulturalnych i sportu masowego. Koniecznym działaniem, które należy podjąć przekazując na ten cel część majątku komunalnego jest dalsza prywatyzacja sfery usług komunalnych.

Gospodarka nieruchomościami w gminie, w tym także komunalnymi polega na przyjęciu odpowiednich działań planistycznych, ciągłej weryfikacji planów zagospodarowania przestrzennego. Ma to na celu uruchamianie nowych obszarów inwestycyjnych np. w zakresie mieszkalnictwa. Podjęte prace scaleniowe na osiedlu Kwiatowa i Graniczna są bardzo pożądane. W następnej kolejności należy przygotowywać dalsze osiedla przy ulicach Westerplatte, rolnej, Słonecznej oraz Partyzantów, Granicznej i Jana Pawła II.

Zmiana przeznaczenia gruntu (z rolnego na budowlany) pozwala nie tylko uruchomić nowe tereny inwestycyjne, ale stymuluje podaż i popyt na grunty, a także dostarcza budżetowi dodatkowe dochody ze zwiększonych podatków oraz renty gruntowej.

C. Organizacja służb odpowiedzialnych za gospodarkę nieruchomościami komunalnymi

Dotychczasowe obserwacje pozwalają na wyciągnięcie następujących wniosków:

- brakuje technicznego uzbrojenia w zakresie planowania przestrzennego oraz ewidencji nieruchomości,
- nowe jednostki podległe gminie nie otrzymały prawem przewidzianym przekazania mienia,
- istniejące w dniu powstania gminy komunalne osoby prawne jak i nie posiadające osobowości prawnej nie mają pełnej dokumentacji mienia,
- dotychczasowa organizacja służb odpowiedzialnych za gospodarkę nieruchomościami komunalnymi jest wadliwa (łączenie funkcji z różnych dziedzin),
- brakuje dostatecznie przygotowanych kadr.

W związku z powyższym należy:

- dokonać wyodrębnienia pionu zajmującego się wyłącznie gospodarowaniem mieniem komunalnym,
- wyposażyć w odpowiedni sprzęt komórkę planowania przestrzennego i gospodarki mieniem komunalnym,
- permanentnie dokonywać szkolenia kadr w tym zakresie.

3. OŚWIATA I WYCHOWANIE

W gminie Opoczno funkcjonują następujące placówki oświatowe:

– prowadzone przez Kuratora Oświaty:

1. Liceum Ogólnokształcące w Opocznie,
2. Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Opocznie,
3. Szkoła Podstawowa Specjalna w Opocznie,
4. Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna w Opocznie.

– prowadzone przez Wydział Rolnictwa Urzędu Wojewódzkiego:

1. Zespół Szkół Rolniczych w Mroczkowie,
2. Zasadnicza Szkoła Rolnicza w Opocznie.

– prowadzone przez Spółkę „M. Orciuch i D. Kosno”:

1. Prywatne Liceum Ekonomiczne,
2. Prywatna Zasadnicza Szkoła Zawodowa,
3. Prywatne Technikum Mechaniczne dla Dorosłych.

Pozostałe placówki prowadzi Gmina tj. Zespół Szkół Samorządowych, 6 przedszkoli oraz 16 szkół podstawowych, które prowadzone są przez samorząd od 1 stycznia 1992 r.

Na terenie miasta funkcjonują trzy szkoły podstawowe prowadzone przez samorząd i jedna specjalna prowadzona przez Kuratora Oświaty.

W obwodach tych szkół w bardzo znacznym stopniu spada liczba dzieci w jednym roczniku.

Szkoła Podstawowa nr 1 w Opocznie
Tabela 10

Miasto i wsie w obwodzie stopniu org. 1-8	Liczba dzieci urodzonych w roczniku															
	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95
Opoczno	225	259	306	301	264	280	227	204	203	205	179	168	149	125	113	107
RAZEM	225	259	306	301	264	280	227	204	203	205	179	168	149	125	113	107

Szkoła Podstawowa nr 2 w Opocznie
Tabela 11

Miasto i wsie w obwodzie stopniu org. 1-8	Liczba dzieci urodzonych w roczniku															
	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95
Opoczno	91	91	78	83	72	84	72	78	84	86	99	62	70	63	77	51
Różanna	8	4	4	9	1	6	5	7	6	8	11	3	10	3	7	3
RAZEM	99	95	82	92	73	90	77	85	90	94	110	65	80	66	84	54
Wola Załęzna	16	9	15	18	9	13	15	14	13	8	11	14	9	2	12	5
RAZEM	115	104	97	110	82	103	92	99	103	102	121	79	89	68	96	59

Szkoła Podstawowa nr 3 w Opocznie
Tabela12

Miasto i wieś w obwodzie stopniu org. 1-8	Liczba dzieci urodzonych w roczniku															
	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95
Opoczno	116	131	132	135	129	130	149	125	99	126	98	99	95	88	84	78
RAZEM	116	131	132	135	129	130	149	125	99	126	98	99	95	88	84	78

W roku szkolnym 1994/95 uczęszczało do szkół miejskich 3944 uczniów, a w roku szkolnym 2002/2003 będzie uczęszczało 2736 uczniów, to jest o 30% mniej. Ponieważ teraz szkoły te pracują na 1,5 zmiany nie ma potrzeby planowania ani redukcji, ani rozbudowy szkół miejskich.

W 33 sołectwach naszej gminy działa 14 szkół w tym 3 o niższym stopniu organizacji (przedstawia to mapa gminy – załącznik nr 1). W obwodach tych szkół liczba dzieci, które do nich uczęszczały w roku szkolnym 1994/95 do liczby dzieci, które będą uczęszczały w roku 2002/2003 przedstawia się następująco:

Tabela 13

Lp.	Szkoła podstawowa	Liczba dzieci w roku szk. 1994/95	Średnia liczba uczniów w klasie	Liczba dzieci w roku szk. 2002/2003	Średnia liczba uczniów w klasie
1.	Bielowice	140	18	141	18
2.	Dzielna	134	17	114	14
3.	Januszewice	168	21	164	21
4.	Kraśnica	104	13	109	14
5.	Kruszewiec	83	10	57	7
6.	Libiszów	265	33	215	27
7.	Modrzew	136	17	142	18
8.	Mroczków	180	23	182	23
9.	Ogonowice	236	30	278	35
10.	Wygnanów	103	13	66	8
11.	Sielec (1-7)	93	12	74	9
12.	Bukowiec (1-4)	70	18	38	10
13.	Wola Zał. (1-4)	51	13	28	7
14.	Karwice (1-3)	19	6	12	4

Najniższa liczba dzieci w szkołach ośmioklasowych jest w Kruszewcu, w 1994 roku średnia w klasie 10 uczniów, w 2002 roku średnia 7 uczniów. Najniższa liczba dzieci w szkołach o niższym stopniu organizacji jest w Karwicach, w 1994 roku średnia 6 uczniów, w 2002 roku średnia 4 uczniów.

W obydwu tych szkołach odbywają się obecnie zajęcia w klasach łączonych. W tych też dwóch szkołach były w 1995 roku najwyższe koszty utrzymania w przeliczeniu na jednego ucznia.

Tabela 14

Lp.	Szkoła podstawowa	Miesięczne koszty utrzymania na 1 ucznia
1.	SP 1	74
2.	SP 2	68
3.	SP 3	67
4.	Bielowice	95
5.	Dzielna	111
6.	Januszewice	91
7.	Kraśnica	127
8.	Kruszewiec	137
9.	Libiszów	77
10.	Modrzew	78
11.	Mroczków	78
12.	Ogonowice	67
13.	Wygnanów	116
14.	Sielec (1 – 7)	78
15.	Bukowiec (1 – 4)	96
16.	Wola Załęzna (1 – 4)	103
17.	Karwice (1 – 3)	240

W celu likwidacji nauczania w klasach łączonych i zmniejszenia kosztów utrzymania szkół, należy kontynuować działania wprowadzające zmiany w obwodach Szkoły Podstawowej w Karwicach i Szkoły Podstawowej w Kruszewcu.

Analiza bazy szkolnej zawiera poniższe zestawienie
 Informację o bazie materialnej szkół przedstawia tabela:
 INFORMACJA O BAZIE MATERIALNEJ SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W GMINIE

Tabela 15

Lp.	Szkoła	Liczba oddziałów „0”	Liczba pomieszczeń dydak.	Średn. pow. sali	Współ. zmiano wości	Sala gimn.	c.o.	Sanit. w bud. szkoły	Stołówka	Podpiwniczenie	Boisko szkolne	Liczba wolumenów w bibliotece	Rok budowy szkoły	Lokale mieszk. w szkole lub D.N.
1.	Bukowiec Op.	4+1	5	102,5	1,0	-	+	-	-	-	+	1332	M.-1962	1
2.	Bielowice	8+1	5	82,2	1,8	-	+	-	-	+	+	3008	M-58/60	1
3.	Dzielna	8+1	5	40,6	1,8	-	+	-	-	-	+	840	M-78/86	-
4.	Januszewice	8+1	8	56,2	1,125	-	+	+	+	+	+	3450	M.-1962	2
5.	Karwice	2+1	4	30,0	0,75	-	-	-	-	-	-	90	M.-1982	-
6.	Kraśnica	8+1	8	43,9	1,125	-	+	-	-	-	+	3562	M.-1966	-
7.	Kruszewiec	6+1	5	33,1	1,4	-	-	-	-	-	-	1844	D.-1933	1
8.	Libiszów	10+1	9	198,8	1,22	+	+	+	-	+	-	2750	M.-1984	-
9.	Modrzew	8+1	9	66,6	1,0	-	+	+	-	+	+	3000	M.-1959	1
10.	Mroczków G.	8+1	9	108,9	1,0	-	+	+	+	+	+	6736	M-67/68	1
11.	Ogonowice	8+2	11	133,5	0,91	+	+	+	-	+	-	2700	M.-1985	-
12.	Sielec	7+1	5	60,8	1,6	-	-	-	-	-	+	1063	M-1992	-
13.	Wola Zał.	4+1	3	50,0	1,6	-	-	-	-	-	-	1832	D.-1926	-
14.	Wygnanów	8+1	5	48,2	1,8	-	-	-	-	-	+	4721	D.-1939	-
15.	SP 1	56	50	153,5	1,12	+	+	+	+	+	+	12540	M.-1991	4
16.	SP 2	25	16	152,4	1,56	+	+	+	-	+	+	46130	M.-1994	-
17.	SP 3	52	30	166,5	1,73	+	+	+	+	+	+	12222	M.-1966	2

Analiza tych danych pozwala stwierdzić, że na terenie miasta każda szkoła podstawowa dysponuje salą sportową, ale żadna z tych sal nie zaspakaja potrzeb uczniów, którzy się w nich uczą:

1. W SP nr 1 jest duża sala sportowa o wymiarach 18x42 m., w której można jednocześnie prowadzić zajęcia z w-f w dwóch grupach, ale w szkole tej zajęcia z w-f są prowadzone w prawie 70 grupach, z których każda obecnie ma po 33 godziny w-f tygodniowo. Jeżeli rozłożymy to na 5 dni i założymy, że na sali mogą być dwie grupy jednocześnie to zajęcia by musiały odbywać się przez 21 godzin na dobę, żeby każda grupa mogła mieć lekcje w-f na sali. W rozwiązaniu tego problemu pomagają zaadaptowane na małe sale gimnastyczne inne pomieszczenia, a także znajdujące się na placu szkolnym boiska, bieżnie, skocznie i rzutnie.

2. W SP nr 2 jest sala o wymiarach 16x21 m. I tu jednocześnie w dobrych warunkach może pracować jedna grupa. W tej szkole jest takich grup 30, zatem tylko w klasach starszych musi odbywać się tygodniowo 90 godzin w-f, czyli 18 dziennie. Wychowanie klas młodszych odbywa się na korytarzach.

3. W SP nr 3 warunki prowadzenia w-f są najtrudniejsze. Znajduje się tu mała sala gimnastyczna o wymiarach 9x18 m., która musi obsłużyć 68 grup na lekcjach w-f. Żeby każda z tych grup mogła odbyć zajęcia na sali musiałyby one odbywać się 40 godzin na dobę.

W 14 szkołach wiejskich znajdują się tylko dwie sale sportowe o wymiarach 12x24 m., w Libiszowie i Ogonowicach. W tych szkołach uczniowie mają bardzo dobre warunki do odbywania zajęć w-f. W pozostałych szkołach lekcje w-f prowadzone są w małych adaptowanych pomieszczeniach, na korytarzach i placach szkolnych.

Równie trudne warunki mają dzieci na wsi jeżeli chodzi o korzystanie z sanitariatu i centralnego ogrzewania: tylko w 8 szkołach jest centralne ogrzewanie, a zaledwie w 4 sanitariaty w budynku szkoły.

Liczba sal dydaktycznych z wyjątkiem 5 szkół wiejskich pozwala na pracę poniżej 1,5 zmiany, ale stan techniczny i ich wyposażenie nie spełniają wymagań końca XX wieku.

Niedostatki bazy szkół wiejskich, takie jak brak sal gimnastycznych, sanitariatów czy centralnego ogrzewania, a także sal komputerowych i innego wyposażenia nie dają możliwości pełnego realizowania wymagań związanych z nowoczesnym kształceniem uczniów.

Możliwość szybkiej poprawy tych warunków nauczania daje łączenie szkół w grupy, w których jedna 8-klasowa miałaby rozbudowaną bazę, z której korzystałyby 1-2 szkoły o niższym stopniu organizacji.

Propozycję grup przedstawia mapa gminy:

Samodzielnie funkcjonowałyby SP Libiszów i SP Ogonowice. Szkołami bazowymi natomiast były:

- SP Nr 1 dla SP Bukowiec
- SP Nr 2 dla SP Wola Załęzna
- SP Nr 3 dla SP Januszewice
- SP Kraśnica dla SP Mdrzew i SP Kruszewiec
- SP Mroczków Gość. dla SP Dzielna i SP Sielec
- SP Wygnanów dla SP Bielowice lub odwrotnie

W szkołach bazowych należałoby zorganizować świetlicę, której nie ma w Kraśnicy i Wygnanowie, a także podjąć budowę sal gimnastycznych w Kraśnicy i Wygnanowie.

Dobrze przygotowana baza oraz fachowa kadra, a także świetlica, stołówka i prawidłowo funkcjonujący dowóz uczniów do szkół bazowych da możliwości stworzenia jednakowo dobrych warunków kształcenia dla wszystkich dzieci w naszej gminie.

Biorąc pod uwagę trzy czynniki tj. ilość dzieci, istniejącą bazę oświatową i konieczność stworzenia szkół, które gwarantowałyby wysoki poziom nauczania – można wywnioskować, że szkoły o profilu nauczania 1–8 należałoby utrzymać w miejscowościach: Mroczków, Wygnanów, Januszewice, Ogonowice, Sielec, Kraśnica, Modrzew, Libiszów.

W miejscowościach: Bukowiec, Bielowice, Wola Załęzna, Dzielna, Kruszewiec utrzymać szkoły 0–3.

4. TURYSTYKA

Turystyka jest sposobem poznawania i przeżywania świata, sposobem bycia z innymi, potrzeba relaksu, psychologicznego i fizycznego. Turystykę można uprawiać w każdych warunkach terenowych i w każdym okresie życia. Do uprawiania turystyki nie potrzeba kosztownego sprzętu, obiektów czy nawet instruktora. Turystyka połączona z krajoznawstwem staje się formą aktywizacji intelektualnej ludzi ją uprawniających i pozwala pożytecznie spędzić wolny czas.

Zachęcając turystów do zwiedzania pięknej Ziemi Opoczyńskiej życzymy wielu miłych i ciekawych wrażeń.

Opoczyńskie leży we wschodniej części województwa piotrkowskiego w szerokim zakolu Pilicy. Na południu przeważają wzgórza, na północy doliny, a na równinach wznoszą się wypiętrzenia i pagórki. Gleby są mało urodzajne, a lasy stanowią 30% ogólnej powierzchni. Ziemia Opoczyńska posiada wiele piękna i uroku. Tutaj przepływają wody stosunkowo czystych rzek Polski: Czarnej, Wąglanki, Drzewiczki i Pilicy.

Wiele pierwotnej sielskości zachowały wsie opoczyńskie, zwłaszcza położone w lasach, nad wodami i wśród rozległych łąk i pastwisk. Ich mieszkańcy w większości kultywują zwyczaje swoich przodków. Opoczyńskie znane jest w kraju jako jeden z najciekawszych regionów etnograficznych. Tu przetrwało dawne budownictwo mieszkalne i gospodarskie, tu rozwija się sztuka ludowa, zwłaszcza tkactwo, hafciarstwo, wycinankarstwo, pisankarstwo i nadal noszony jest ludowy strój kobiecy.

Opoczyńskie posiada wiele zabytków architektonicznych o dużych wartościach artystycznych. Pozostało wiele zabytkowych zakładów przemysłowych i miejsc pamięci narodowych. W rozległym terenie znajdują się malownicze kopalnie piaskowca, piasku kwarcowego i glinki ceramicznej.

Czy Opoczno cieszy się opinią miasta ciekawego i godnego zobaczenia? Po ilości spotkanych autokarów i zwiedzających muzeum można wnioskować, że zainteresowanie turystów indywidualnych, wycieczek zbiorowych jest duże.

Obserwując zmiany zachodzące w naszym kraju, zauważa się w wielu miastach dużo rozwiązań nowych, właściwych dla charakteru danego miasta czy regionu, odzwierciedlających budzące się inicjatywy lokalnych społeczności. Nasze miasto znane jest w kraju, jak również daleko poza jego granicami z kilku powodów: posiada bogatą historię, bogaty i powszechnie znany jest również folklor ziemi opoczyńskiej, a najnowsza historia sprawiła, że jesteśmy znani z produkcji doskonałych płytek ceramicznych. Mimo tych niezaprzeczalnych atrybutów mogących promować nasze miasto – Opoczno jest ciągle prowincjonalną miejsciną, której wygląd szereguje go w rzędzie miasteczek ogarniętych marazmem i stagnacją. Wygląd miasta, panujący w nim porządek, ład, postawa jego mieszkańców powinny być odzwierciedleniem kondycji miasta i rejonu. Próby poprawy stanu sanitarno-estetycznego naszego miasta są ciągle zbyt powolne, zbyt mało efektywne. Instytucje i zakłady oraz społeczność naszego miasta posiada niezaprzeczalnie wyższy potencjał, który w krótkim czasie właściwie uruchomiony i wykorzystany może stanowić asumpt i koło napędowe uporządkowania naszego miasta i nadania mu rangi „stolicy regionu opoczyńskiego”.

Sądzić należy, że mogłaby w zasadniczy sposób przyczynić się do promocji miasta decyzja o ustanowieniu jego centrum. Centrum to mogłoby obejmować powierzchnię miasta obwarowaną ulicami: Staromiejska, Szewska, 17-go Stycznia, Pl. Kilińskiego, Piotrkowska do Partyzantów, Biernackiego, Inowłodzka, a ewentualnie również rejon ul. Piotrkowskiej aż do targowiska tam usytuowanego. Atrybuty tego centrum stanowić mogą:

- zadbane, uporządkowane elewacje,

- stosowna do charakteru zieleni miejska,
- odpowiednie chodniki i place,
- miejsca parkingowe,
- informacja o mieście i regionie,
- stała służba porządkowa Policji i Straży Miejskiej, ewentualnie inne.

Wydaje się, że pomysł wyżej prezentowany wymaga pewnych przemyśleń, decyzji w tym ekonomicznych rozważań, a przede wszystkim inicjatywy twórczej i zapału społeczników, ludzi czynu i dobrej woli, którzy pomysł ten potrafią przekształcić w program realizacyjny 2–3 letni.

Aby zainteresować turystów i dłużej przytrzymać ich w naszym mieście i okolicy niezbędne jest wiele czynników do spełnienia. Oto niektóre z nich:

1. Opracowanie kilku kolorowych tablic informacyjnych o mieście z zaznaczeniem ważniejszych obiektów i tras wycieczkowych.
2. Opracowanie tras wycieczek 2-godzinnych i jednodniowych dla uczniów szkół podstawowych.
3. Opracowanie tras pieszych wycieczek turystycznych po całym regionie.
4. Opracowanie tras wycieczek autokarowych po całym regionie.
5. Opracowanie map do w/w wycieczek i informacji szczegółowych.
6. Opracowanie przewodnika turystyczno-krajoznawczego Opoczna i okolic.
7. Zorganizowanie kilku kół turystycznych przy szkołach średnich i niektórych zakładach pracy.
8. Utworzenie w mieście Domu Turysty.
9. Zorganizowanie szkolenia przewodników turystycznych.
10. Utworzenie bazy noclegowej dla indywidualnych turystów i grup zorganizowanych.
11. Wybudowanie kilku parkingów w mieście dla wycieczek autokarowych.
12. Właściwe wykorzystanie istniejących zbiorników wodnych w mieście i pobliskiej Miedznej Murowanej.
13. Zorganizowanie wypożyczalni sprzętu turystycznego.
14. Zakup autokaru dla Domu Turysty w Opocznie.
15. Wykorzystanie w większym stopniu rozwijającej się w regionie sztuki ludowej (punkty sprzedaży, konkursy, pokazy, kiermasze).
16. Urządzenie wnętrza w chacie ludowej we wsi Bielowice (spotkania z twórcami ludowymi dla grup zorganizowanych).
17. Zorganizowanie dla turystów zagranicznych odwiedzających nasz region punktów żywienia z tradycyjnymi potrawami.
18. Zorganizowanie w kilku wsiach noclegów dla turystów indywidualnych i rodzin.
19. Po wybudowaniu nowego zbiornika wodnego w Sitowej przygotowanie bazy noclegowej i rekreacyjnej dla zorganizowanych grup młodzieży szkolnej.

5. ELEMENTY GOSPODARKI KOMUNALNEJ I MIESZKANIOWEJ

A. Problem nieczystości stałych w mieście i gminie Opoczno.

Wśród wielu problemów, jakie w zakresie ochrony środowiska wymagają pilnego rozwiązania, jednym z najważniejszych jest unieszkodliwienie odpadów komunalnych.

Składowanie na wysypiskach jest najstarszą i do dziś najbardziej rozpowszechnioną metodą unieszkodliwiania odpadów stałych. Na wysypiskach mogą być składowane odpady komunalne oraz te grupy odpadów przemysłowych, które nie zawierają substancji niebezpiecznych, a szczególnie toksycznych, palnych i wybuchowych. Bez względu na przyjętą technologię unieszkodliwiania (kompostowanie, spalanie) składowanie na wysypisku zawsze występuje albo jako metoda uzupełniająca, albo jako końcowy element pozostałych metod. W warunkach krajowych, wysypiska będą jednak w większości przez dłuższy czas stanowić jedyną metodę postępowania z odpadami.

Gmina Opoczno liczy około 36.000 mieszkańców, w tym miasto liczy około 23.000 osób, a wieś około 13.000 osób.

Zbiórka odpadów odbywa się poprzez gromadzenie ich w pojemnikach typu KP – 7 i SM – 110 oraz składowiskach (śmieciownikach) stałych, a następnie wywożenie i unieszkodliwianie na wysypisku zlokalizowanym w Karwicach koło Opoczna.

Właścicielem wysypiska śmieci jest gmina, natomiast administratorem jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Opocznie ul. Krótka.

Wysypisko zostało wybudowane w latach 1979 – 1982. Oddane do użytku zostało w styczniu 1983 r. Powierzchnia całkowita wysypiska wynosi 6,57 ha, natomiast powierzchnia składowania nieczystości (użytkowa) wynosi 4,00 ha.

Wysypisko jest podzielone na trzy pola składowe, które następnie podzielone są na kwatery, do których prowadzą drogi dojazdowe z płyt żelbetowych.

Wokół terenu wysypiska znajduje się strefa ochrony sanitarnej, na którą składają się:

- od strony południowej i wschodniej lasy,
- od strony północnej i zachodniej pas zieleni izolacyjnej.

Wokół wysypiska wybudowane są rowy opaskowe służące do odpływu wód opadowych i odcieków z wysypiska. W odległości 120 – 750 m. od krańców wysypiska w różnych kierunkach usytuowane są otwory piezometryczne do badania składu chemicznego wód gruntowych, przeprowadzonego systematycznie zgodnie z zaleceniami.

Nieczystości wywożone są na wysypisko przez trzy samochody przystosowane do wywozu kontenerów KP – 7, jeden samochód przystosowany do obsługi pojemników SM – 110 oraz SM – 1100.

W celu zbiórki odpadów z terenu miasta i gminy wykorzystywane są pojemniki SM – 110 i KP – 7. W gospodarstwach indywidualnych w mieście znajduje się 750 pojemników typu SM – 110 w tym 600 sztuk w dzierżawie, a 150 wykupionych na własność. Jest to ilość niewystarczająca i nie gwarantująca czystości w mieście oraz wyeliminowania dzikich wysypisk. Na terenie wsi są natomiast rozstawione kontenery KP – 7 w ilości 33 sztuk. Na terenie miejskim prowadzi się segregację makulatury, opakowań szklanych i plastikowych poprzez rozstawienie pojemników do tego celu przystosowanych.

Ustawa z 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. Nr 132, poz. 622) definiuje odpady komunalne jako stałe i ciekłe odpady powstające w gospodarstwach domowych, w obiektach użyteczności publicznej i obsługi ludności, w tym nieczystości gromadzone w zbiornikach bezodpływowych, porzucone wraki pojazdów mechanicznych oraz odpady uliczne, z wyjątkiem odpadów niebezpiecznych z zakładów

opieki zdrowotnej i zakładów weterynaryjnych. Ustawa ta postanawia, że utrzymanie czystości i porządku w gminach należy do obowiązków zadań własnych gminy i to gmina ma zapewnić czystość i porządek na swoim terenie oraz tworzyć niezbędne warunki do ich utrzymania. W związku z tym postanawia się, co następuje w przedmiocie poszanowania odpadów komunalnych:

- a) zapewnić budowę, utrzymanie i eksploatację obiektów wykorzystania odpadów,
- b) tworzyć warunki do selektywnej zbiórki, segregacji i składowania odpadów przydatnych do wykorzystania oraz współdziałać z jednostkami organizacyjnymi i osobami podejmującymi zbieranie i zagospodarowywanie tego rodzaju odpadów,
- c) współdziałać z właściwymi organami administracji rządowej w organizowaniu gospodarki odpadami niebezpiecznymi wydzielonymi z odpadów komunalnych,
- d) ustalać niższe stawki opłat za usuwanie i unieszkodliwianie odpadów komunalnych, jeżeli gromadzone są w sposób selektywny.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Opocznie proponuje rozwiązanie problemu nieczystości stałych w mieście i gminie Opoczno w następujący sposób:

- w oparciu o uchwały Rady Miejskiej w Opocznie nr IV/15/97 i IV/16/97 z dnia 06.06.1997 r. zakup i dostarczenie dla każdego gospodarstwa indywidualnego pojemników SM-110 (w ilości 3 sztuk, 1 sztuka na wsi),
- zakup i rozstawienie pojemników SM-1100 do selektywnej segregacji (częściowo już rozstawionych) przy każdym kontenerze:

- a) pojemniki powinny być zakupione przez gminę, ponieważ gmina ma możliwość dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- b) pojemniki SM-1100 do segregacji powinny być rozstawione nieodpłatnie,
- c) cena za 1 m³ nieczystości w przypadku właściwej segregacji wynosić winna 50% obowiązującej ceny (różnicę pokryje gmina).

Zgodnie z uchwałami Rady Miejskiej w Opocznie Nr IV/15/97 i IV/16/97 z dnia 06.06.97 r. w sprawie szczegółowych zasad utrzymania czystości, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Opocznie proponuje ustawienie pojemników Sm-110 w gospodarstwach indywidualnych (Opoczno i wsie). Proponuje się oddanie ich w dzierżawę lub wykup na własność. Wdrażanie w życie wyżej wymienionej uchwały powinno należeć do obowiązków Straży Miejskiej w porozumieniu z Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. To działanie powinno zminimalizować wywożenie nieczystości stałych do lasu i na dzikie wysypiska.

1. Ilość zawartych umów na dzierżawę pojemników w Opocznie – 600sztuk.
2. Ilość sprzedanych pojemników wiejskich – 150.
3. Ilość gospodarstw wiejskich – 2717.
4. Ilość zawartych umów na wsiach – brak.

Z powyższego zestawienia wynika, że: szczególny problem odbioru nieczystości stanowią wsie. Rozstawione tam kontenery nie załatwiają problemu z kilku powodów:

- zbyt daleka odległość gospodarstw od kontenera,
- składowiska śmieci obok kontenera,
- niszczenie kontenerów i ich podpalanie.

Przedsiębiorstwo stoi na stanowisku, że każdy mieszkaniec miasta i gminy Opoczno powinien odpowiadać i płacić za swoje wyprodukowane nieczystości stałe. Dlatego też preferujemy indywidualny system rozliczeń za wyprodukowane nieczystości w danym gospodarstwie.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. proponuje w sposób eksperymentalny mieszkańcom wsi Ogonowice zawarcie umów na odbiór nieczystości stałych do końca 1997 r.

W przypadku powodzenia tej akcji Przedsiębiorstwo będzie sukcesywnie proponować zawieranie umów innym wioskom.

Tempo przedsięwzięcia będzie zależało od ilości pojemników SM-110, jakie będą w dyspozycji Przedsiębiorstwa oraz od Zarządu Miejskiego w konsekwencji egzekwowania uchwał Rady Miejskiej Nr IV/15/97 i IV/16/97 z dnia 06.06.1997 r.

Trudno powiedzieć, czy przyszłość będzie należała do kompostowni, spalarni, czy do odpowiednio przygotowanych wysypisk. Wiadomo jednak już dziś, że jedynym sposobem, który może problem zmniejszyć, jest sortowanie śmieci. Dlatego zapoznanie społeczeństwa ze stanem środowiska przyrodniczego, z jego zagrożeniami i możliwością ochrony jest ważnym zadaniem władz gminy.

Czynniki stanowiące o pomocy gminy dla Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w zakresie odbioru i segregacji odpadów komunalnych to:

- a) kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców, tj. przebudowy wiedzy o środowisku i działających w nim mechanizmach,
- b) przebudowy wysypiska w Karwicach (obecne – koniec eksploatacji przewidziany jest na początek roku 2003),
- c) zakup KOMPAKTORA,
- d) zakup pojemników do selektywnej segregacji odpadów,
- e) zagwarantowanie opłacalności skupu odzyskanej makulatury, opakowań szklanych.

W Polsce odczuwa się obecnie wyraźny brak ogólnokrajowego systemu organizacyjnego, określającego zasady selektywnej zbiórki i ponownego przetwórstwa opakowań poużytkowych (w tym szklanych), systemu mającego między innymi ograniczenie tzw. śmieci opakowaniowych w odpadach komunalnych, deponowanych na wysypiskach i zapewniających racjonalny odzysk surowców wtórnych.

Doceniając wagę problemu wywozu nieczystości celowym będzie ten zakres działalności komunalnej poddać konkurencji rynkowej.

B. Gospodarka lokalami komunalnymi.

W zasobach komunalnych gminy znajduje się obecnie 1183 lokale mieszkalne i 33 lokale użytkowe. Stan zdecydowanej większości lokali jest w złym stanie technicznym. Powoduje to również bardzo wysokie koszty utrzymania tych lokali m.in. koszty ogrzewania. Ponadto ilość tych lokali jest niewystarczająca dla grupy mieszkańców o najniższych dochodach.

Aby poprawić sytuację w tym zakresie należy:

- środki ze sprzedaży mieszkań komunalnych i gruntów przeznaczyć pod nowe budownictwo komunalne oraz poprawę istniejącego stanu,
- stworzyć warunki do jak największego wykupu mieszkań komunalnych; efekt zmniejszenie kosztów eksploatacji,
- przekwalifikować baraki przy ul. Inowłodzkiej 20 oraz 17-go Stycznia 15 na lokale socjalne; cel wykwaterowanie lokatorów nie płacących czynszów,

- zlikwidować lokalne kotłownie przy ul. Żeromskiego, Piotrkowskiej, Rolnej; przyłączyć je do ciepłowni ZZPC,
- zmodernizować budynki przy ul. Mickiewicza oraz przyłączyć je do ciepłowni,
- wyburzyć budynki przeznaczone do rozbiórki: 17-go Stycznia 20, 7. 1-go Maja 11, Targowa &, Piotrkowska 48,
- zmodernizować kotłownie: ul. 17-go Stycznia, Limanowskiego; obniżka kosztów eksploatacji.

6. POTRZEBY INWESTYCYJNE

Podstawowym czynnikiem podnoszenia poziomu gospodarczego, rozbudowy potencjału produkcyjnego i usługowego jest nieprzerwane inwestowanie.

Gmina, która mało inwestuje, nieuchronnie musi cofać się pod względem ekonomicznym i technicznym, co z kolei hamuje rozwój poziomu życia mieszkańców. Zapotrzebowanie na inwestycje było i jest nadal u nas ogromne, chociaż środki finansowe w stosunku do rosnących potrzeb są niewystarczające. Dlatego władze samorządowe, tworząc plan, muszą corocznie dokonywać wyboru ekonomicznego pomiędzy różnymi możliwymi rozwiązaniami, określając ile, gdzie i jak inwestować w poszczególnych obszarach gminy.

Prawidłowy podział środków inwestycyjnych wymaga ustalenia stopnia i kolejności zaspokajania różnych potrzeb.

Porównanie realizacji zadań w gminie z ostatnich lat obrazuje tendencję do nadmiernego, rozdrobnionego inwestowania, wynikająca głównie z nacisków mieszkańców.

Szczególnie ma to miejsce w realizacji zadań oświatowych.

Jednocześnie w trakcie wieloletniej realizacji pozostaje 12 zadań inwestycyjnych. Nie kończenie zadań rozpoczętych w latach ubiegłych przy wprowadzeniu do realizacji nowych nie przygotowanych dokumentacyjnie i proceduralnie, świadczy o niewłaściwej selekcji w kształtowaniu nakładów inwestycyjnych i prowadzi do podwyższenia kosztów realizacji.

Wynika z tego, że nadmierne przeciąganie realizacji zadań w czasie, ze względu na przydzielenie zbyt małych środków inwestycyjnych na ich zakończenie, jest główną słabością procesu inwestycyjnego w gminie.

Nadrzędnym zadaniem gminy jest obecnie budowa sieci ciepłowniczych z rur preizolowanych wraz z węzłami cieplnymi z Ciepłowni Miejskiej, produkującej 23 MW energii cieplnej do zagospodarowania na terenie miasta.

Dzięki tej inwestycji podłączeni zostaną nowi odbiorcy zasilani dotychczas z własnych kotłowni, a tym samym likwidacji ulegną kotłownie węglowo-koksowe, co wiąże się ze znacznym ograniczeniem niskiej emisji.

Realizacja tak ogromnego przedsięwzięcia może być prowadzona tylko krok po kroku. W takiej sytuacji ryzykuje się jednak współpracę z wieloma wykonawcami, którym przyporządkowane są w kolejnych latach poszczególne fragmenty projektu. Finansuje się go więc głównie ze środków własnych. Metoda ta może okazać się bardziej kosztowna w porównaniu z kompleksowym rozwiązaniem. Odpada wówczas problem każdorazowych żmudnych procedur przetargowych.

Kompleksowe rozwiązanie dopuszcza możliwość utworzenia spółki trójstronnej pomiędzy obecnym właścicielem sieci ciepłowniczej i własnej ciepłowni tj. ZZPC „Opoczno”, Gminą Opoczno właścicielem sieci ciepłowniczej, własnej ciepłowni i infrastruktury towarzyszącej, a obecnym inwestorem z kapitałem będącym generalnym wykonawcą uciepłownienia miasta.

Kapitał zainwestowany przez generalnego wykonawcę zwróci się z oszczędności powstałych w wyniku likwidacji kotłowni lokalnych i nadwyżki energetycznej zaistniałej w wyniku modernizacji systemu grzewczego. Z uwagi na ogrom środków finansowych, jakie gmina musi przeznaczyć na wykonanie powyższego zadania, kompleksowe rozwiązanie pozwoli na ich znaczne ograniczenie i przyspieszenie realizacji.

Inne zadania, na które pragniemy zwrócić Państwa uwagę dotyczą również ekologii, a ich realizacja jest możliwa dzięki dużym rezerwom źródłowym. Jedną z nich jest kanalizacja sanitarna, której budowa przyczyni się do zlikwidowania anty-sanitarnych warunków w postaci szamb, odprowadzania ścieków do ziemi, ochrony wód powierzchniowych i podziemnych.

Obecna rezerwa miejskich oczyszczalni ścieków wynosi 1000 m³, co pozwoli na przejęcie ścieków z terenów przedstawionych w zestawieniu zadań inwestycyjnych.

Podobnie rezerwa opoczyńskiego ujęcia wody wynosi 1600 m³/d, co w pełni pokrywa potrzeby wiejskich wodociągów, z uwzględnieniem budowy po roku 2000 zbiornika wyrównawczego.

Istniejące studnie zlokalizowane na zachód od Opoczna poza terenem zaniechanej budowy stacji wodociągowej w Klinach zabezpieczają wodę dla potrzeb gminy Opoczno na przyszłe pokolenia. Sumaryczna wydajność odwierconych studni wynosi około 800 m³/h i znajdują się one w następujących miejscach:

- studnia nr 1 w rejonie wsi Kliny, około 2 km od stacji wodociągowej,
- studnia nr 1 – 5 w rejonie wsi Kliny, około 1,5 km od stacji wodociągowej,
- studnia 1 – 4 w rejonie wsi Kliny, około 1,0 km od stacji wodociągowej,
- studnia 1 – 6 przy torach CMK, około 1,2 km od stacji wodociągowej.

Eksplorację tychże studni należy przewidywać poprzez budowę stacji kontenerowych uzdatniania wody i hydroforów w ich pobliżu.

Na szczególną uwagę zasługują tereny wiejskie. Występuje tu duża dysproporcja pomiędzy rozwojem zaopatrzenia wsi w wodę, a rozwojem systemów zbierania i oczyszczania ścieków.

Pomimo że sanitarizacja gminy jest niezmiernie ważną sprawą, gdyż jej stan determinuje jakość życia mieszkańców oraz stwarza warunki dla inwestycji przemysłowych i turystycznych, to z oczyszczalni ścieków nie korzysta żadne z gospodarstw wiejskich. Dlatego też ocena aktualnego stanu infrastruktury technicznej w gminie służyć będzie jednocześnie określeniu potrzeb związanych z jej rozwojem.

Tabela 16

Lp.	Stan istniejący	Zabezpieczenie potrzeb	
1.	Wodociągi miejskie	70,91 km	51%
2.	Kanalizacja sanitarna wsi	0 km	0%
3.	Wodociągi miejskie	33,24 km	81%
4.	Kanalizacja sanitarna miasta	40,81 km	78%
5.	Kanalizacja deszczowa	14,80 km	84%
6.	Ucieplnienie miasta	8,72 km	58%
7.	Gazyfikacja miasta	6,0 km	77%
8.	Gazyfikacja wsi	2,8 km	3%
9.	Elektryfikacja miasta	124,0 km	95%
10.	Telefonizacja wsi	296 nr	35%
11.	Drogi miejskie	53,3 km	74%
12.	Drogi wiejskie	189,5 km	
	w tym: w zarządzie DODP	95 km	100%
	w zarządzie UM	96 km	
	Ogółem		
	w tym drogi o nawierzchni asfaltowej w zarządzie UM	18 km	19%
13.	Wysypiska śmieci	4ha (składowiska)	44%

Na podstawie analizy powyższego zestawienia można dokonać podziału koniecznych inwestycji wg kolejności ich realizacji. Tym samym proponuje się następującą hierarchię ważności realizacji inwestycji w podziale na miasto i wieś:

Miasto:

1. Przygotowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe i przemysłowe.
2. Uciepłownienie – wykorzystanie źródła ciepła.
3. Sieci wodno-kanalizacyjne.
4. Drogi i kanalizacja deszczowa.
5. Energia elektryczna.
6. Budownictwo komunalne.
7. Oświata.
8. Gazyfikacja.

Wieś:

1. Drogi.
2. Oświata.
3. Telefonizacja.
4. Sieci wodno-kanalizacyjne.
5. Gazyfikacja.

Biorąc pod uwagę pilność wykonania niektórych inwestycji, ich ważność z punktu widzenia rozwoju miasta i gminy oraz możliwości finansowe gminy, dokonano podziału zamierzeń inwestycyjnych na trzy grupy jako zadania: I-planowe, II-planowe i III-planowe.

Zadania I-planowe
Tabela 17

Dział	Nazwa zadania inwestycyjnego	Zakres rzeczowy	Efekt przedsięwzięcia	Lata realizacji	Planowane nakłady ogółem	W tym środki własne budżet UM	W tym: kredyty, pożyczki i inne środki	W tym: budżet państwa, dotacje
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dział 40	<u>I. Wodociągi wiejskie</u> 1. Opracowanie koncepcji wodociągownia Gminy: a) z Woli Załącznej i Międzyborza do wsi Zameczek, Wygnanów, Wólka Kaewicka, Sołek, Bielowice, b) od Opoczna do wsi: Różanna, Dzielna, Janów Karwicki, Karwice, Adamów, Sielec, Stuzno, Mroczków Ślepy. 2. Od ujęcia Kliny do wsi Kliny. 3. Ostrów. 4. Różanna.	dokumentacja 25.000 m. j.w. 28.000 m. 4.000 m. 3.000 m. 2.000 m.	363 gospod. 627 gospod. 98 gospod. 130 gospod. 100 gospod.	1998 1998–2005 1998–2010 1997–1998 1997–1998 1997–1998	15.000 15.000 300.000 399.000 200.000	15.000 15.000 255.000 199.000 150.000		45.000 200.000 50.000
					929.000	634.000		295.000
Dział 50	<u>II. Kanalizacja wsi</u> 1. Oczyszczalnia ścieków i sieć kanalizacyjno-sanitarna dla wsi Mroczków Gość. 2. Kanalizacja sanitarna Mroczków Ślepy. 3. Kanalizacja sanitarna Kraszków.	Obiekty technolog. Obiekty pomocn. Sieć kanaliz. 2760 m. Sieć 1520 m. Sieć 2780 m.	80 gospod. 120 gospod. 73 gospod.	1996–2000 1998–2010 1999–2010	1.000.000 300.000 500.000	250.000 100.000 150.000	250.000 100.000 100.000	500.000 100.000 250.000

					1.800.000	500.000	450.000	850.000
Dział 70	<u>III. Wodociągi miejskie</u> 1. Ul. Kolberga (+ kocepcja) (wodociąg przesyłowy dla miasta i wsi Różanna, Dzielna) 2. Oś. „Ustronie” II etap 3. Oś. „Kwiatowa” I i II etap	3000 m. w tym przesyłowy 1500 m. 2780 m. 870 m.	80 pos. 179 pos. 68 pos.	1997–1999 1997–1999 1996–2010	705.000 333.600 105.000	705.000 333.600 105.000		
					1.143.600	1.143.600		
Dział 70	<u>IV. Kanalizacja sanitarna miasta</u> 1. Kanalizacja sanitarna oś. Trąbki 2. Ul Przemysłowa, Długa, Powstańców Wlk., Witosa, Sosnowa, Leśna, Krasickiego, Tuwłma, Północna w tym: I etap: ul. Krasickiego, Witosa, Małachowskiego, II etap: ul. Krasickiego, Powstańców Wlk., Długa, III etap: ul. Sosnowa, Torowa, Północna. 3. Koncepcja na kanalizację ul. Kolberga (pod potrzeby wsi Różanna, Dzielna). 4. Kanalizacja sanitarna ul. Działkowa, Puchały, Ogrodowa.	900 m. Razem: przepompownia, kan. sanit 900 m. 1320 m. 1100 m. 3300 m.+ sieci wsi przepompownia, sieć 2000 m.	80 pos. 122 pos. 25 pos. 50 pos. 47 pos.	1994–1998 1996–1997 1996–1997 1998–1999 2000–2003 1998–2000 1998–2005	400.000 1.200.000 280.000 450.000 470.000 20.000 600.000	200.000 580.000 130.000 240.000 210.000 20.000 300.000	150.000 500.000 150.000 200.000	200.000 120.000 60.000 60.000 100.000
					2.220.000	1.100.000	700.000	420.000

	<u>V. Kanalizacja deszczowa</u> 1. Ul. Świerkowa od ul. Partyzantów do ul. Przemysłowej.	500 m.		1998–2003	540.000	540.000		
					540.000	540.000		
Dział 70	<u>VI. Uciepłnienie miasta</u> 1. Ul. Perzyńskiego i Inowłodzka. 2. Ul. Piotrkowska i Mickiewicza. 3. Ul. Armii Ludowej do ul. Piotrkowskiej.	400 m. (wys.param.) 600 m.(niskie param.) 400 m. (wys. Param.) 550 m.	Budynek Telekomun. U. Rejon. Sz.P. 2 i ZUS Budow. wys. mieszk. ZGM i SM, bud. Policji+2węzły Sz.P. 3 Hala Sport. bud. mieszk. indyw Hotel w budowie + 60 pos.	1998 1998 1998–1999	600.000 1.000.000 600.000	400.000 300.000 300.000	100.000	200.000 600.000 300.000
					2.200.000	1.000.000	100.000	1.100.000
70.	<u>IX. Elektryfikacja miasta</u> 1. Oś. „Ustronie” II etap 2. Oś „Piastowskie” III etap 3. Oś. „Kwiatowa” I i II etap	linia kabl. 1100 m. linia nap. 2800 m. linia kabl. 1000 m. linia nap. 653 m.	179 pos. 18 pos. 83 pos.	1997–2000 1998–2000 1998–2010	435.500 78.200 102.700	435.500 78.200 102.700		
					616.400	616.400		

70.	<u>X. Telefonizacja gminy</u> <u>Inwestycja realizowana przez Telekomunikacje Polską S.A. i inne firmy funkcjonujące na rynku telekomunikacyjnym</u>							
70.	<u>XI. Drogi miejskie</u> 1. Ul. Graniczna. 2. Ul. Partyzantów od ul. Brzozowej do ul. Świerkowej. 3. Drogi osiedlowe: – oś. Leśna 1, – ul. Armii Krajowej od ul. Kopernika do ul. Westerplatte. 4. Obwodnica miasta. 5. Ul. Świerkowa od ul. Partyzantów do Przemysłowej (pod centrum handlowe)	800 m. 800 m. 1500 m. 350 m. 650 m.		1998–1999 1997–1999 1997–1998 1998–1999 1998–2010 1998–2005	800.000 800.000 1.500.000 350.000 – 650.000	800.000 800.000 1.500.000 350.000 – 650.000		finansowanie z funduszu centralnego
					4.100.000	4.100.000		
50.	<u>XII. Drogi wiejskie</u> 1. Kruszewiec Kol. (przez wieś). 2. Dzielna Kol. I wieś. 3. Służno wieś Służno Kol.	1300m 1300 m. 650 m.		1997–1998 1999–2002 1998–1999	500.000 500.000 325.000	250.000 250.000 162.500	250.000 250.000 162.500	

	4. Bielowice – droga w kierunku „Zapowiedzi”, – droga w kierunku Jaziej Góry, – droga w kierunku „Kolonek” – droga na odcinku od Jaziej Góry do „Zapowiedzi”	1600 m. 900 m. 1400 m. 850 m.		1998–1999 1999 2000–2001 2005–2006	800.000 300.000 700.000 400.000	400.000 150.000 350.000 200.000	400.000 150.000 350.000 200.000	
					3.525.000	1.762.500	1.762.500	
	<u>XIII. Wysypisko śmieci</u> (dobudowa)	dobudowa nowej pow.	zwiększenie pojemności do składowania 0,5 ha	1998–2006	5.000.000	2.000.000	3.000.000	
	<u>XIV. Inwestycje oświatowe</u>							100.000
	1. SP Wygnanów	dokończenie budowy parter, strych		1992–1998	350.000	250.000		
	2. SP Sielec	dok. bud. sanitariaty, kotłownia	poprawienie warunków obsługi obiektu	1997–1998	180.000	180.000		
	3. sp Kruszewiec 1–4	wyk. bud. szkoły w zakresie 1–4	75 uczniów, 5 sal lekcyjnych	1997–2000	1.500.000	1.200.000	200.000	100.000
	4. SP Mroczków Gość. sala gimnastyczna	wyk. budynku z wyposaż.		1998–2000	1.200.000	400.000		800.000
	5. SP Nr 3 Opoczno hala sportowa	wyk. bud. z wyposaż.		1997–1998	3.700.000	1.476.000		2.224.000
	6. SP Bielowice	wyk. sanitariat szatnia, kotł. olejowa	150 uczniów	1995–1999	500.000	200.000	200.000	100.000

	7. SP Dzielna 1-4	wyk. bud. z wyposażeniem w zakresie	75 uczniów	1998-2004	1.500.000	1.200.000	200.000	100.000
					8.930.000	4.206.000	600.000	3.424.000
70.	<u>XV. Inwestycje komunalne</u> 1. Kotłownia miejska wraz z odsiarczaniem	wyk. dróg wewnętrznych, oświetlenie terenu		1991-1998	200.000	200.000		
					200.000	200.000		
	<u>Ogółem zadania I-szo planowe</u>				30.804.000	18.502.500	6.612.500	6.089.000

Zadania II-planowe
Tabela 18

Dział	Nazwa zadania inwestycyjnego	Zakres rzeczowy	Efekt przedsięwzięcia	Lata realizacji	Planowane nakłady ogółem	W tym: środki własne budżet UM	W tym: kredyty, pożyczki i inne środki	W tym: budżet państwa (dotacja)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
40	<u>I. Wodociągi miejskie</u> 1. Z Opoczna do wsi: Różanna, Dzielna, Janów Karwicki, Karwice, Adamów, Sielec, Stuzno, Mroczków Śl.	28.000 m.	627 gosp.	1998–2010	4.480.000	1.000.000	1.000.000	2.480.000
50	<u>II. kanalizacja sanitarna wsi</u> 1. Różanna. 2. Dzielna + Kolonia (doprowadzenie do przepompowni na ul. Łąkową)	2.000 m. 4.000 m.	90 gosp. 106 gosp.	1998–2000 1998–2000	390.000 750.000	90.000 200.000	100.000 100.000	200.000 450.000
					1.140.000	290.000	200.000	650.000
70	<u>III. Wodociągi miejskie</u> 1. Os. „Piastowskie” II etap	200 m.	9 gosp.	1998–1999	24.000	24.000		
70	<u>IV. Kanalizacja sanitarna miasta</u> 1. ZTE (lub koncepcja) ul. Kolberga (kolektor zbiornik Różannej i dzielnej) wykonawstwo	3.300 m. (w tym kolektor 1800 m.)	80 pos.	1998–2000	660.000	264.000	198.000	198.000

70	<u>VIII. Drogi miejskie</u>							
	Oś. Leśna II	1200 m.		1998–2005	1.200.000	1.200.000		
	Oś. Ustronie I i II etap	8000 m.		2000–2007	8.000.000	8.000.000		
	Oś. Gorzałków	1000 m.		1998–2000	1.000.000	1.000.000		
	Ul. Stodolna	300 m.		1998–2000	240.000	240.000		
	Ul. Jana Pawła od ul. Inowłodzkiej do ul. Kossaka i Westerplatte	1500 m.		1998–2008	2.000.000	2.000.000		
					12.440.000	12.440.000		
70	<u>IX. Drogi wiejskie</u>							
	1. Libiszów Kol.	3000 m.		1998–1999	1.500.000	750.000	750.000	
	2. Wólka Karwicka – Mroczków Gość.	2800 m.		1999–2000	1.400.000	700.000	700.000	
	3. Różanna (przez wieś do trasy 44)	1000 m.		1999–2000	500.000	250.000	250.000	
	4. Mroczków Gość. – Adamów	1900 m.		2002–2004	950.000	475.000	475.000	
	5. Sitowa Wieś	650 m.		1999–2000	325.000	162.500	162.500	
	6. Stuzno Kol. (przez wieś)	1800 m.		1999–2000	900.000	450.000	450.000	
					5.575.000	2.787.500	2.787.500	
	<u>X. Inwestycje oświatowe</u>							
	1. Sz.P. Wola Załączna 0–3 na granicy z Opoczmem	wykonanie budynku z wyposaż. W zakresie 0–3	120 uczniów	2000–2003	1.500.000	1.200.000	200.000	100.000
	<u>Ogółem:</u> Zad. II-go plan.				29.524.000	21.163.500	4.709.000	3.651.500

Zadania III planowe

Tabela

19

Dział	Nazwa zadania inwestycyjnego	Zakres rzeczowy	Efekt przedsięwzięcia	Lata realizacji	Planowane nakłady ogółem	W tym: środki własne, budżet UM	W tym: kredyty, pożyczki i inne środki	W tym: budżet państwa (dotacja)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
40	<u>I. Wodociągi wiejskie</u> 1. Z Woli Załężnej i Międzyborza magistrala przesyłowa do wsi: Zameczek, Wygnanów, Wólka Karwicka, Sołek, Bielowice	25.000 m.	363 gosp.	1998–2005	4.000.000	1.000.000	1.000.000	2.000.000
50	<u>II. Kanalizacja sanitarna wsi</u> 1. Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja sanitarna wsi: Libiszow, Libiszów Kol. 2. Januszewice kanalizacja sanitarna (do sieci w m. Opoczno) 3. Kliny kanalizacja sanitarna (do m. Opoczno jw.)	obiekty technolog. i pomocnicze sieci 3000 m. 3900 m. 3500 m.	120 gosp. 100 gosp. 80 gosp.	1998–2005 1999–2002 2000–2003	800.000 700.000 630.000	200.000 200.000 300.000	200.000 100.000 100.000	400.000 400.000 230.000
					2.230.000	700.000	400.000	1.030.000
70	<u>V. Kanalizacja deszczowa</u> Ul. Świerkowa do ul. Rolnej Ul. Jana Pawła od Kossaka do Przemysłowej	320 m. 350 m.	odwodnienie terenu ulic	1999–2010 1999–2002	350.000 380.000	350.000 380.000		
					730.000	730.000		

70	<u>VI. Uciepłownienie miasta</u>							
	1. Oś. Kwiatowa do oś. Wys. Budownictwa Mieszk. do ul. Batorego	800 m. (sieć przesyłowa + 2 węzły)	bud. wys. 10 szt. bloków + budownictwo indywidualne	1999–2010	1.200.000	500.000	100.000	600.000
	2. Oś. Ustronie I i II etap	1000 m.	uciepłown. całego oś. pow. 46,5 ha	1999–2005	1.500.000	700.000	200.000	600.000
	3. Oś. Piastowskie z ZPW	1000 m.	ochrona środ. 62 pos. zasilanie podstawowe	2002–2010	1.200.000	500.000	100.000	600.000
					3.900.000	1.700.000	400.000	1.800.000
	<u>VII. Gazyfikacja miasta</u>							
	1. Ul. Biernackiego od ul. Partyzantów do ul. Inowłodzkiej	700 m.	bud. wys. obiekty użyty publicznej	2003–2010	175.000	175.000		
70	<u>VIII. Gazyfikacja wsi</u>							
	1. Januszewice	2405 m.	100 gosp.	1993–1999	600.000	600.000		
	2. Od wsi gm. Sławno z Trojanów Dąbrówka do gm. Opoczno: wieś – Ziębów, Brzustówek Kol. Bukowiec			2010				
					600.000	600.000		

	<u>XI. Drogi miejskie</u>							
	Oś. Kwiatowa	1000 m.		2005–2010	1.000.000	1.000.000		
	Oś. Piastowskie	2000 m.		2008–2010	2.000.000	2.000.000		
	Ul. Słoneczna, Powstańców Wlkp.	250 m.		2000–2001	100.000	100.000		
	Ul. Kwiatowa do ul. Batorego	800 m.		2008–2010	800.000	800.000		
					3.900.000	3.900.000		
	<u>XII. Drogi wiejskie</u>							
	1. Brzustówek (przez wieś)	1000 m.		2000–2001	500.000	250.000	250.000	
	2. Ziębów (przez wieś)	600 m.		2001–2002	300.000	150.000	150.000	
	3. Sobawiny (przez wieś)	2000 m.		2002–2005	1.000.000	500.000	500.000	
	4. Sołek wieś do Wygnanowa	1800 m.		2006–2007	900.000	450.000	450.000	
	5. Wygnanów Kol. (przez wieś)	1600 m.		2003–2004	800.000	400.000	400.000	
	6. Mroczków Gość. – osiedle domków jednorodzinnych	1000 m.		2005–2010	500.000	250.000	250.000	
	7. Adamów wieś	1000 m.		2007–2008	500.000	250.000	250.000	
					4.500.000	2.250.000	2.250.000	
	<u>Ogółem</u> Zad. III plan.				20.035.000	11.055.000	4.050.000	4.930.000
	<u>Planowana wartość inwestycji ogółem:</u> Zadania I, II, III planowane razem:				80.763.000	50.721.000	15.371.500	14.670.500

IV. STRATEGIADLA WYBRANYCH OBSZARÓW

W wyniku przeprowadzonej oceny i analizy poszczególnych obszarów funkcjonowania gminy, proponuje się przyjęcie następujących kierunków rozwoju gminy Opoczno:

1. Stwarzanie dogodnych warunków do inwestowania w sferze produkcyjnej, handlowej i usługowej poprzez:

- a) przygotowanie terenów dla inwestorów w zakresie planistycznym i uzbrojenia technicznego,
- b) stosowanie preferencji przy zbywaniu gruntów komunalnych,
- c) prowadzenie sprzyjającej polityki finansowej.

Realizując to zadanie należy:

- dokonywać na bieżąco analizy planu zagospodarowania przestrzennego i wprowadzać stosowne zmiany,
- uzbrajać wolne tereny inwestycyjne, w szczególności przy ulicy Przemysłowej oraz wzdłuż drogi krajowej Nr 44, co pozwoliłoby m.in. na stworzenie centrum handlowo-usługowego na gruntach PGR za Spółdzielnią Ogrodniczą oraz bazy handlowo-magazynowej na gruntach przy ul. Przemysłowej, gdzie planowano budowę nowych zakładów OZMO – przeprowadzać modernizację targowicy miejskiej poprzez rozszerzenie terenów targowych na grunty kościelne i likwidację handlu na ulicach przyległych,
- stosować preferencyjne przetargi,
- stosować okresowe ulgi i zwolnienia podatkowe oraz obniżać stawki podatkowe.

2. Restrukturyzację rolnictwa poprzez:

- a) scalanie i wymianę gruntów,
- b) organizację rynku rolnego,
- c) zmiany w strukturze gospodarstw rolnych i kierunkowanie produkcji roślinnej i zwierzęcej,
- d) przyśpieszenie uzbrojenia technicznego terenów wiejskich,
- e) rozwój agroturystyki.

Realizując te zadania należy:

- dostosować oświatę rolniczą do potrzeb rynku,
- organizować system szkoleń i doradztwa dla rolników,
- stwarzać warunki do tworzenia grup producenckich,
- zwiększać udział środków w budżecie gminy z przeznaczeniem na rozwój infrastruktury technicznej,
- stwarzać dla skupu i przetwórstwa rolno-spożywczego (organizacja giełdy rolnej, reaktywowanie przetwórstwa mleczarskiego i owocowo-warzywnego),
- kierować produkcję rolną na bardziej pracochłonną i dochodową,
- propagować agroturystykę, jako źródło dodatkowych dochodów w rolnictwie,
- stwarzać dogodne warunki dla rozwoju usług na rzecz rolnictwa,
- budować zbiorniki malej retencji.

3. Aktywizację turystyczną regionu poprzez:

- a) budowę zbiornika wodnego w Sitowej,
- b) opracowanie informatorów i tras turystycznych, zorganizowanie ich obsługi,
- c) rozwój agroturystyki,
- d) stwarzanie warunków do rozwoju bazy turystyczno-noclegowej.

4. Poprawę układu komunikacyjnego miasta poprzez:

- a) budowę obwodnicy drogi krajowej Nr 44,
- b) budowę i modernizację głównych ciągów komunikacyjnych w mieście (ulice: Piotrkowska, 17 Stycznia, Kolberga, Biernackiego, M.C. Skłodowskiej, Westerplatte, Świerkowa, Przemysłowa, Inowłodzka, pl. Kilińskiego, pl. Kościuszki, pl. Zamkowy, Kościelna, Staromiejska) i zabezpieczenie miejsc parkingowych.

5. Utworzenie centrum kulturalno-handlowo-usługowego miasta (opracowanie koncepcji architektonicznej i funkcjonalnej).

6. Podjęcie działań w kierunku zmniejszenia bezrobocia w gminie poprzez nawiązanie ścisłej współpracy z Tomaszowskim Inkubatorem Małej Przedsiębiorczości i powołania podobnej placówki w Opocznie.

7. Poprawę warunków bytowych mieszkańców poprzez rozwój gospodarki komunalnej i mieszkaniowej. W tym zakresie należy:

- przygotować tereny pod budownictwo mieszkaniowe na os. Graniczna, Kwiatowa i obszaru od drogi krajowej Nr 44 do miejscowości Różanna,
- stworzyć warunki do jak największego wykupu mieszkań komunalnych,
- środki ze sprzedaży mieszkań komunalnych i gruntów przeznaczyć pod nowe budownictwo komunalne oraz na poprawę zasobów istniejących,
- rozbudować sieć ciepłowniczą i likwidować lokalne kotłownie,

8. Opracowanie do końca 1999 r. Programu ochrony środowiska dla gminy ze szczególnym uwzględnieniem następujących elementów:

- ochrony i rozbudowy ujęć wodnych,
- odbioru i oczyszczania nieczystości płynnych,
- stworzenie warunków do działania konkurencyjnych podmiotów zajmujących się odbiorem nieczystości oraz prowadzenia komunalnego wysypiska odpadów stałych.

9. Rozwój oświatowy poprzez:

- dostosowanie sieci szkół w gminie do systemu finansowania oświaty,
- poprawę wyposażenia placówek oświatowych w środki dydaktyczne i pomoce naukowe,
- dążenie do podniesienia poziomu nauczania,
- budowę basenu,
- budowę sal gimnastycznych przy szkołach bazowych,
- działania na rzecz poprawy bazy szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego.

V. PROMOCJA

Promocja jest jednym z działań mających na celu doprowadzić do rozwoju gospodarczego gminy, a tym samym stanowi niezbędny element uzupełniający strategię jej rozwoju.

Promocja winna być prowadzona na wiele rozmaitych sposobów i musi oddziaływać na szeroki krąg odbiorców nie tylko lokalnych, a przede wszystkim należy ją kierować do innych części kraju, a także za granicę. Działania promujące walory poszczególnych gmin stają się w Polsce coraz bardziej popularne, co świadczy bezpośrednio o tym, że coraz więcej samorządów lokalnych dostrzega sens, a nawet konieczność podejmowania działań na rzecz lokalnego rozwoju gospodarczego. Promocja służy najczęściej do przyciągania większej liczby turystów lub spowodowania zainteresowania inwestorów z zewnątrz. Ma to przyczynić się do powstawania nowych firm lub rozwoju już istniejących, a słabo działających przedsiębiorstw. Taka promocja musi być skierowana głównie na zewnątrz gminy.

Promocja gminy może służyć także innym celom i być skierowana do wewnątrz gminy. Między innymi może powodować rozwój lokalnego patriotyzmu, czyli powodować w społeczności lokalnej wzrost poczucia własnej tożsamości oraz dumy z miejscowego dorobku historycznego i kulturowego. Trudne jest opisywanie, a tym bardziej „mierzenie” procesu rodzenia się takiej dumy, jednak tam, gdzie ona występuje, wiara w sens i skuteczność lokalnej aktywności jest zwykle większa, dlatego też łatwiej jest rozwijać „ducha przedsiębiorczości” i budować dobrobyt siłami lokalnej społeczności

Doceniając niewątpliwe walory promocji w zakresie rozwoju gospodarczego Gmina-Miasto Opoczno już od kilku lat podejmowała stosowne działania.

W 1992 r. Nakładem Urzędu Miejskiego wydany został folder „Opoczno 1992”, zawierający podstawowe informacje o naszej gminie. Podobny folder-informator wydany został w 1994 r. przez bydgoską firmę „Bur-Media”.

Nasilenie działań promocyjnych odnotowano w 1995 r. Wówczas to po raz pierwszy wydany został plan miasta Opoczna przez wydawnictwo UNIFILM z Łodzi. Koszt jego wydania w całości pokryły przedsiębiorstwa, firmy i różne inne instytucje z terenu naszej gminy. W tym samym czasie wyprodukowany został film promujący nasz region pt.: „Opoczno w kolorach tęczy” w wersjach językowych: polskiej, angielskiej i niemieckiej. W tym przedsięwzięciu partycypowały również zakłady pracy z terenu gminy i miasta. W 1995 r. podjęta została również współpraca z firmą BMB Promotions Spółka z o.o. redagującą Gospodarczy Atlas Polski. W tym to wydawnictwie umieszczona została informacja o Opocznie ze szczególnym uwzględnieniem wolnych terenów i obiektów do zagospodarowania. Ta forma promocji była kontynuowana w 1996 oraz 1997 roku. Również w 1995 r. w ramach obchodów 20-lecia Województwa Piotrkowskiego, Urząd Miejski był współorganizatorem wystawy promującej firmy, przedsiębiorstwa i instytucje z naszego regionu. Wystawa ta odbyła się w dniach 16 – 17 czerwca w Miejskim Domu Kultury i połączona była z organizowaniem przez nasze miasto VI Międzynarodowego Wyścigu Kolarskiego „Solidarności”.

Od 1995 r. współpracujemy z firmą reklamową „System-Perfekt” z Bydgoszczy. Efektem nawiązanej współpracy było wydanie dwóch folderów informacyjnych, w których prócz szerokiej informacji o naszym mieście zawarte zostały reklamy miejscowych firm i przedsiębiorstw partycypujących w kosztach jego wydania. W ramach podejmowanych działań promocyjnych przy współpracy z opoczyńskimi znacznymi firmami w 1997 roku wykonano tzw. gospodarczą wizytówkę miasta, mającą formę estetycznej gabloty umieszczonej w holu Urzędu Miejskiego.

Kolejną formą promocji jest ścisła współpraca z Ministerstwem Skarbu, a poprzednio z Ministerstwem Przekształceń Własnościowych, do którego to ministerstwa przygotowywane są cykliczne oferty dotyczące wolnych terenów inwestycyjnych. Współpracujemy również z Wojewódzką Bazą Wolnych Mocy dla Województwa Piotrkowskiego podając dane o wolnych obiektach i terenach. Gmina-Miasto Opoczno po raz pierwszy uczestniczyła w III Wystawie Promocyjnej Firm Województwa Piotrkowskiego, która to wystawa miała miejsce w dniach 5 – 7 czerwca 1997 r.

Nieodzownym elementem promocji jest stała współpraca z radiem kieleckim i piotrkowskim oraz prasą: „Wiadomościami Dnia” i „Dziennikiem Łódzkim”, w których podawane są bieżące informacje na temat działalności gminy. W marcu 1994 roku w ogólnopolskim tygodniku samorządowym „Wspólnota” ukazała się specjalna kilkustronicowa wkładka zawierająca szeroką informację o naszym mieście i regionie.

Pod koniec m-ca czerwca 1997 r. ukazał się pierwszy numer lokalnej gazety „Tygodnik Opoczyński”, na wydawanie którego przeznaczono stosowne środki finansowe w budżecie gminy. Finalizowane są również działania zmierzające do utworzenia telewizji lokalnej w Opocznie. Na początku 1998 roku mieszkańcy naszego miasta będą już informowani o najważniejszych wydarzeniach przez „Telewizję Kablową Opoczno”.

Wszystkie wyżej omówione formy promocji przyczyniły się niewątpliwie do lepszego rozpropagowania naszej gminy na terenie kraju jak też poza jego granicami, o czym świadczyć może nawiązana współpraca ze szwajcarską gminą Reinach, która zaowocowała wspólną inwestycją sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Ogonowicach.

Promocja jest działaniem często niewymiernym, efekty jej prowadzenia nie są od razu widoczne, winna jednakże być wyeksponowana w strategii rozwoju Gminy-Miasta Opoczno. Do strategicznych i niezbędnych działań w tym zakresie zaliczyć należy:

- utworzenie w strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Opocznie odrębnego stanowiska dla osoby zajmującej się promocją naszej gminy,
- opracowanie i wydanie nowego, kolejnego folderu – informatora ze szczególnym uwzględnieniem walorów turystycznych naszej gminy oraz wyeksponowaniu wolnych terenów i obiektów dla potencjalnych inwestorów,
- opracowanie logo Gminy-Miasta Opoczno, w którym oprócz herbu miasta winien znajdować się element wskazujący na fakt, iż Opoczno to „zagłębienie” folkloru i płytek ceramicznych,
- rozszerzenie czasowo i przedmiotowo Dni Folkloru Opoczyńskiego, a z czasem przekształcenie ich w Dni Ziemi Opoczyńskiej, w czasie których prezentowany będzie nie tylko dorobek artystyczny naszego regionu, ale również walory turystyczne, gospodarcze, itp. (np. przejazdy dorożkami, polowania, grzybobrania, połowu ryb, jarmarki twórców ludowych i drobnego rzemiosła, wystawy promocyjne lokalnych przedsiębiorstw, firm i innych zakładów pracy),
- udział Gminy-Miasta Opoczno w wystawach i targach promocyjnych o zasięgu wojewódzkim i krajowym nasza gmina uczestniczyła już w Krajowych Targach w Poznaniu – INVESTCITY 97 w dniach 25 do 28 listopada 1997 r.,
- utrzymanie stałego i ścisłego kontaktu z mediami,
- wykonanie materiałów promocyjnych w postaci widokówek, znaczków, breloczków, długopisów itp., które przekazywałyby w sposób symboliczny charakterystyczne cechy naszego regionu,

- utworzenie przy Muzeum Regionalnym w Opocznie stałej placówki (punktów) informacji turystycznej,
- wykonanie i zainstalowanie przy głównych trasach przelotowych, w newralgicznych punktach miasta, różnorodnych tablic informacyjnych z planami gminy i regionu, miasta Opoczno zawierających informacje niezbędnych dla turystów lub potencjalnych inwestorów i wizytówki podmiotów gospodarczych działających na naszym terenie,
- nawiązanie współpracy ze znanymi w całym kraju oraz poza granicami zakładami tj. ZZPC „Opoczno” i „OPTEX” S.A. w celu wspólnych działań promocyjnych Opoczna.

W ten sposób prowadzona promocja winna przyczynić się do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy-Miasta Opoczno.

Projekt strategii rozwoju miasta i gminy Opoczno został opracowany przez zespół pod przewodnictwem Jana Wieruszewskiego – Zastępcę Burmistrza Miasta Opoczna, w następującym składzie: Jan Zakrzewski, Edward Podkowiński, Stanisław Ksyta, Barbara Bąk, Stanisław Zwolski, Andrzej Snopczyński, Dariusz Kosno.

Rada Miejska w Opocznie w dniu 3 lutego 1998 r. uchwaliła strategię rozwoju miasta-gminy Opoczno.